

Нова Думка

ISSN 0351-3181

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

169

POK
PIK
GODINA

2012.
XLI

3/2012

Нова Думка

ISSN 0351-3181

ЧИСЛО
НОМЕР
BROJ

163

POK
PIK
GODINA

2011.
XL

3/2011

Izdaje: Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske
Видава: Союз Русинох и Українцох Републики Горватскей
Видає: Союз русинів і українців Республіки Хорватія

ТРЕЦИ ДЗЕНЬ РУСНАЦОХ У РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

Члени Женской шпивацкей групи КУД „Яким Говля” Миклошевци

У Петровцох, 25. мая 2012. року, под високим покровительством жупані Вуковарско - сримскей и сопокровительством Општини Богдановци, а у організації Координації рускей националней меншини РГ, отримани III Дзень Руснацох у РГ. После скоро 100 рокох перебуваня у Бачкей, дзе ше зоз горніх крайох Угорскей Руснаци присельовали перше до Бачки 1745. року зоз Земплинського, Боршодского, Гевешского и Саболчского комитату, гледали нови простори за свой живот. Так 1830. року почали присельовац до Старих Янковцох, 1833. до Петровцох, а потим до Миклошевцох, на Грабов, до Делетовцох, Вуковару, Винковцох..., чули зме зоз конференси котру водзели Илона Грецишин и Сандра Голик.

Тот значни дзень за Руснацох у РГ означує ше 25. мая як здогадоване на сноване першей грекокатолицкей парохиї у заходней часци Сриму котра под час владики крижевского Гаврила Смичикласа, основана у Петровцох 1836. року. Означоване Дня Руснацох започало зоз покладаньом венцох при памятнику погинутих у Отечественей войны. Венци положили висланства Жупані, Координації, Општини Богдановци и Месного одбору Петровци, як и висланство КУД «Яким Гарди», та Здружене горватских добровольцох отечественей войны (UHDDR). Шветочносц предлужена зоз Службу Божу котру служел мр сц. Владимир Седлак, Петровски парох котри у своєї казані визначел значносц свідомосци о националней и вирскей при-

падносци каждей заедніци, подцагуюци богатство розличносци, але источашне паме-

Покладане венцох на памятник погинутих у Отечественей войны

Яким Ерделі, председатель Координації рускей националней меншини РГ

Мато Голубичич, поджупан Вуковарско-сримскей жупані

таюци своєю корені и предлужоване пестованя своєї традиції на хасен całej вирскей и дружтвенеї заедніци. По Служби Божей, благословена памятна табличка у Петровскей школи з нагоди 130 рочніци покладаня фундаментного каменя за будоване першого школского будинку у Петровцох. Фундаментни камень положени у чаше кед парох у Петровцох бул Никола пл. Радич, 4. мая 1882. року. Памятну табличку ведно положили ОШ Антун Бауер, Општина Богдановци и Месни одбор Петровци.

Мр сц. Владимир Седлак, Петровски парох

Шветочна Академия започала зоз виводзеньом гимни РГ «Лиєпа наша», котру одшпилвала Гелена Бучко и шветочней писні Руснацох у РГ «Браца Русини» котру виведла женска шпивацка група «КУД Яким Говля» зоз Миклошевцох. Ушлїдзели привитни слова председателя Координації рускей националней меншини РГ, Якима Ерделя та покровителя и сопокровителя, висланїка жупана Вуковарско-сримскей жупані, под'жупана Мати Голубичича и началніка Општини Богдановци Маріяна Гелу, а як висланїк крижевского владики Николи Кекича, присутних привитал о. Владимир Седлак, источашне и як петровски парох у чиєй ше парохиї означує тот значни дзень.

Медзи госцами на Шветочней академії були присутни и председатель Национального Совету Руснацох Сербії, Славко Рац, території з хторей ше присе-

ВУКОВАР - VUKOVAR - ВУКОВАР

„НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох и Украинцох
Републики Горватскей
www.sriu.hr

За издавателя: Любича Морган

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93,
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Жиро рахунок – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друкова: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

„НОВУ ДУМКУ”

Видає: Союз русинів і українців
Республіки Хорватія
www.sriu.hr

За видавця: Любича Морган

Редакція: Вуковар, Ради Європи, 93
тел./факс: 032/ 428-342

E-mail: novadumka@gmail.com

Банкове конто – Žiro račun:

2340009-1110057465

Друкував: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 примірників

Друковане–Друковано–Tiskano

6 / 2012

Цена	10	Куни
Ціна		Кун
Сіјена		Куна

Рукописи ше не врацаю.
Обявени прилоги ше гонорују.

Рукописи не повертајуся.
За друковані статті виплачується гонорар.

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilozii se honoriraju.

SADRŽAJ - ЗМИСТ - ЗМІСТ

Агнетка Балатинац: Треци Дзень Руснацох у Републики Горватскей	2
Zvonko Kostelnik: Osnovan je Savjetodavni odbor XII. izborne jedinice	5
Звонко Костелник: Положени венци пред памятніком у Батини	6
Марияна Джуджар: Дзень националних маншинох Вуковарско-сримскей жупанії	7
Гавриїл Такач: Чехи барз мало знаю о грекокатолікох	8
Леся Мудрі: Дні української культури у Вуковарі	9
Даниел Перунски: „Петровски дзвон” споза кулисох	11
Звонко Костелник: Богата скарбиніца руского народу у Срме	11
С.С. Василиянки: Відпочинок	12
Любича Гаргай: Преслаvene швето св. Бони	13
Віра Павлович: Івана Купала	13
Ксенія Лікар: Зачувани язик и вира	14
Ксенія Лікар: Миклошевчане на госцованю у Мославини и Войводини	15
Ганча Папандриш Гаргай: Желени конік и шива шашка	16
Любича Гаргай: уникатна премиєра	16
Любича Гаргай: трагедия	16
Агнетка Балатинац: 39. Петровски дзвон през призму етнографії, видавательства, литературы и культуры	17
Звонко Костелник: Культурна творчосц Руснацох и Украинцох у Републики Горватскей, Петровски дзвон 2012	18
Ирена Дюдя: Вуковарчане ше представели Риєчаньом	20
Vogdan Liski: Koliko je bilo i koliko još ima Ukrajinaca u Bosni i Hercegovini?	21
Богдан Блотней: Поки живе пісня, живе і народ!	22
Богдан Блотней: Джуро Відмарович - посол після посла	23
Агнетка Балатинац: Учителка котра вибрала Миклошевци	24
Мирон Жирош: Галич и Галичина у мрийох и реалносци (III)	26
Павло Головчук: Ярослав-Славко Овсік	28
Павло Головчук: Григорій Крук	30
Дідо Панас Бездолний: Перекінчик	31
Яким Пушкаш: Хасновити совити за живот у кризи и рецесії	32
Томислав Рац: Кажде зло за даяки хасен	33
Яким Пушкаш: Спорт	34
Вера Павлович: Отримана 58. манифестация словацких	
Русинох–Українцох у Свидніку	35

На першим боку: Агнетка Балатинац - 40 роки видавательней діялносци Союзу Русинох и Украинцох у РГ
На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Етнографска збирка Русинох и Украинцох РГ

РЕДАКЦИЈА:

Вера Павлович
(главна и одвичательна редакторка)
Агнетка Балатинац
Любича Гаргай

СОВИТ РЕДАКЦИЈІ:

Павло Головчук (председатель),
д.ф. н. Оксана Тимко Дітко, Яким Пушкаш,
Дюра Бики и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ:

Мария Вулич (руски язик)
Леся Мудри (українски язик)
Вера Павлович (горватски язик)

Друковане помага Совет за национални меншини Републики Горватскей.
На вимагане Союзу Русинох и Украинцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства информования Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523-92-1) „Нова думка” уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакції лебо издавателя.

UREDNIŠTVO:

Vera Pavlović
(glavna i odgovorna urednica)
Ahneta Balatinac
Ljubica Harhaj

SAVJET UREDNIŠTVA:

Pavlo Holovčuk (predsjednik)
dr. sc. Oksana Timko Đitko, Joakim Puškaš,
Đuro Biki i Vera Pavlović

LEKTORI:

Marija Vulić (rusinski jezik)
Lesya Mudri (ukrajinski jezik)
Vera Pavlović (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), „Nova dumka” je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА:

Віра Павлович
(головний і відповідальний редактор)
Агнетка Балатинац
Любича Гаргай

РЕДАКЦИЈНА РАДА:

Павло Головчук (голова)
д.ф.н. Оксана Тимко-Дітко, Яким Пушкаш,
Дюра Бікі і Віра Павлович

ЛЕКТОРИ:

Марія Вулич (русинська мова)
Леся Мудрі (українська мова)
Віра Павлович (хорватська мова)

Друкується за допомогою Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія.
За проханням Союзу русинів і українців Республіки Хорватія з Постановою Міністерства інформування Республіки Хорватія від 15 січня 1992 року (No 523-92-1) “Нову думку” вписано в реєстр публічних видань під номером 1366

Редакція не завжди поділяє точку зору автора, відповідальність за викладені факти несе автор.

КУД Русинох и Українцох Винковци

КУД Русинох Осиек

КУД „Цвелферия” Райово Село

Женска шпивацка група „Снаше”, члени КУД „Бранимир” Бошняци

лели Руснаци до тей часци Сриму, та председатель Вивершног одбору НС Руснацох Сербї Йовген Надь. Медзи дружтвенополитичними структурами, могли зме замерковац члена Совиту за национални меншини РГ Звонка Костелника, председателку Союзу Русинох и Українцох РГ Любичу Морган, директора ОШ «Антун Буер» Вуковар, Йозу Михалева, числене висланство з општинох Богдановци, Стари Янковци як и з Пишкуревцох. Шветочну академию провадзел и декан Вуковарско-сримски о. Яким Симунович, як и вуковарски парох о. Владимир Магоч. Медзи присутними були шицки председателе радох рускей националней меншини як и представница рускей националней меншини Осецко-бараньскей жупанїи, та висланїк Представника зоз Городу Загребу. Могло ше замерковац и заступницу у Сербиянским парламенту Олену Папугову, а и єдного з наших найстарших и найплоднейших писателюх, длугорочного активисту праве у Петровцох, Штефана Гудака, як и велїх наших визначних дружтвених активистох та

председателюх наших культурних дружтвох. Музичну часц Академиї пририхтал Борис Бучко, рецитаторох учителька Наталиа Гнатко, а конференсану написала Агнета Бучко Папгаргаї. Програму виводзели члени наших культурноуметничких дружтвох зоз Петровцох, Миклошевцох, Осиеку, Винковцох, Вуковару, Райового Села и Риски, кажде зоз своїма фаховима руководителїями, а зоз здруженим оркестром руководзел Борис Бучко. Млади рецитаторе, медзи котрима були Мануела Дудаш, Мирон Гнатко, Анита Надь, Боян Кошутич и Томислава Ралиш рецитовали стихи переважно Петровских писателюх, а перформанс котри виведла Ана Бучкова, перше таке зявенє на нашей культурней сцени. У 90минутовой програми мали зме нагоду провадзиц досяг наших культурних дружтвох през шпивацки групи, мишани хори як и соло шпивачох та дуети, а як госци була вокална женска група «Снаше» члени КУД «Бранимир» зоз Бошнякох.

Агнетка Балатинац

„Калїна” зоз Риски

КУД „Осиф Костелник” Вуковар

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Na osnivanju Savjetodavnog odbora XII izborne jedinice sudjelovali predstavnici Nijemaca i Austrijanaca, Poljaka, Turaka, Rusa, Rusina i Ukrajinaca

OSNOVAN JE SAVJETODAVNI ODBOR XII. IZBORNE JEDINICE

Veljko Kajtazi, saborski zastupnik za XII. izbornu jedinicu je na samom početku istaknuo razloge osnivanja ovog savjeta zbog specifičnosti našeg izbornog sustava kad je riječ o zastupnicima nacionalnih manjina. Od ukupno 22 manjine koje Republika Hrvatska priznaje čak njih 12 bira jednog zastupnika. Prema tome jedan zastupnik zastupam većinu nacionalnih manjina u Hrvatskoj. Naravno i ta medalja ima nalične, a naličje ono se ogleda u činjenici da zastupnik može biti pripadnik samo jedne nacionalne manjine dok ostalih 11 u hrvatskom Saboru predstavlja osoba koja nije pripadnik njihove nacionalne manjine. S obzirom na to da Roma ima daleko najviše, mogućnost da netko iz reda ostalih 11 nacionalnih manjina bude izabran leži samo u većem broju romskih kandidata koji bi dobili podjednak broj glasova. Kajtazi misli da bi puno bolji model bio da Romi, kojih u Hrvatskoj ima prema procjenama os 30 do 40 tisuća biraju jednog saborskog zastupnika, a ostalih 11 manjina iz XII izborne jedinice jednog. Naravno, na tom prijedlogu trebaju svi skupa ustrajati i vidjeti ćemo postoji li politička volja za takvu promjenu zakona. U međuvremenu biti zastupnikom 12 nacionalnih manjina je i obveza i zadovoljstvo. Problemi Roma u Hrvatskoj su veliki i raznovrsni, njima bi se mogla baviti još tri zastupnika poput Kajtazija, ali se za sada ne da puno toga promijeniti osim u kretanju k rješavanju problema. Veljko Kajtazi je došao do ideje osnivanja Savjetodavnog odbora kao potrebe što kvalitetnijeg. Kada sam počeo sa radom kao zastupnik sa suradnicima sam razgovarao o tome kako da organiziramo uzajamnog odnosa u zastupanju 11 nacionalnih manjina i dvanaeste, romske manjine. Kao zastupnik ću imati dva Savjetodavna odbora jedan sastavljen od pripadnika romske nacionalne manjine usmjeren na rješavanje romskih problema i drugi, sastavljen od pripadnika većine ili svih 11 drugih

nacionalnih manjina koje predstavlja, usmjeren na rješavanje problema tih manjina.

U Savjetodavnom odboru 11 nacionalnih manjina nalazio bi se po jedan zastupnik nacionalne manjine, bez miješanja se u unutrašnje odnose unutar pojedinih manjina. Kajtazi je u Savjetodavni odbor pozvao osobe koje su prepoznate unutar svoje zajednice kao aktivne u nacionalnoj manjini, odnosno izabrane su u neki oblik predstavničkog tijela manjine.

Važno mi je da unutar Savjetodavnog odbora budu osobe koje predstavljaju najvažnije grupacije unutar pojedine nacionalne manjine, ali i druge osobe koje bi mogle pomoći Kajtaziju u što boljem zastupanju svojih nacionalnih manjina iz kojih dolaze.

Pretpostavka je da do sada nisu uključene sve osobe koje svojim radom to zaslužuju, a još uvijek nisu zastupljene ni sve nacionalne manjine jer u slučaju vlaške i rumunjske nacionalne manjine nema izabranih predstavnika kao ni posebnih udruga ili drugih oblika organiziranja manjine što ne utječe na odluku da se nastavi djelovanje u smjeru pronalaženja i uključivanja pripadnika svih 11 manjina u Savjetodavni odbor.

Ciljevima osnivanja i djelovanja Savjetodavnog odbora bili bi:

- Poboljšavanje zastupničkih kompetencija za i potreba a svih 12 manjina i detaljno upoznavanje interesa manjina koje Kajtazi zastupa a ne pripada im.

- Stvaranje mehanizma informacija prijedloga i primjedbi pojedinih nacionalnih manjina preko djelovanja u Savjetodavnom odboru

- Poboljšanje kvalitete zajedničkog zastupanja s obzirom na to da dobar dio problema sa kojima se pojedina nacionalna manjina najčešće nije unikatni već ih dijele i neke druge, a često i sve nacionalne manjine te će se najveća pažnja usmjeravati upravo na one zajedničke probleme nacionalnih manjina posebno stoga što se i tako, osim u slučaju romske nacionalne manjine, gotovo sva pi-

tanja u ovoj grupi nacionalnih manjina uređuju općim manjinskim zakonima.

- Kroz rad Savjetodavnog odbora moći će se istaći i pojedinačni problemi nacionalnih manjina koji se mogu riješiti na licu mjesta ili uz pomoć saborskog zastupnika posjetom manjinskoj udruzi i sl.

- Savjetodavni odbor je tijelo oformljeno za provođenje iskrenog i otvorenog dijaloga bez obzira na nacionalna i stranačka obilježja a sastanci Savjetodavnog odbora su vrsta individualnog obavješćivanja o svim bitnim događanjima unutar jedne nacionalne zajednice, bez obzira jesu li ta događanja pozitivna i treba ih međusobno podijeliti ili negativna te je pripadnicima pojedine nacionalne manjine potrebna pomoć i podrška.

Na taj način se sukladno pojedinačnim mogućnostima podižu zastupničke kompetencije i poboljšava zastupnička uloga Veljka Kajtazija u odnosu na svaku nacionalnu manjinu koju zastupa. Da bi se to postiglo osmišljena je jedna anketa, odnosno upitnik koji će iz Kajtazijevog zastupničkog ureda moći biti poslan na predstavnicima nacionalnih manjina. Savjetodavni odbor bi se sastajao jednom u dva ili tri mjeseca, ali i češće ako bi došlo do nekih hitnijih događaja vezanih uz promjene zakona ili druge bitne odluke Hrvatskog Sabora ili drugih državnih tijela. Sjednicama Savjetodavnog odbora bi predsjedavao osobno Veljko Kajtazi, a u pripremanju, a u pripremanju, radu na sjednicama i provođenju dogovorenog će, uz članove odbora pomagati pripadnici tima na čijem je čelu Nedjeljko Bjelajac koji je radio i pripremu ove sjednice.

Sjednice Savjetodavnog odbora će se održavati u prostorijama Hrvatskog Sabora, a o osnivanju i radu ovog tijela upoznati su vodstvo i tajništvo Sabora čija je podršku sam dobivena.

Sudjelovanje u radu Savjetodavnog odbora za svakog od predstavnika nacionalne je dobrovoljno, a rad u Savjetodavnom odboru je volon-

terski obzirom da prema odredbama Poslovnika Hrvatskog Sabora za financiranje ovakvih tijela sredstava nisu predviđena. Sto se tiče termina zasjedanja i njih bi trebalo dogovoriti na način da to bude prihvatljiv što većem broju članova sa stajališta redovnih radnih obveza. Formalnog ograničenja vremena govorenja neće biti, ali zbog poštovanja drugih o pojedinoj temi ne bi trebalo govoriti više od 5 do 7 minuta. Ako neki problem zahtjeva više vremena neće biti problem da govorite i duže. Nije poželjno ni višestruko javljanje na istu temu, ako je to moguće, odnosno drugo javljanje treba svesti na kraću intervenciju.

Usljedila je rasprava o problemima brojčano manjih nacionalnih manjina. Prvo je pitanje registracije predstavnika nacionalnih manjina u Registru koji vodi Ministarstvo uprave. Došlo je do manjih problema sa izdavanjem OIB-a za predstavnike, tj. OIB je nekima izdan, a nakon toga povučen. Ukoliko je to problem za rad zastupnik Kajtazi će u Saboru otvoriti to pitanje i pokušati ga riješiti.

Drugo pitanje je staro ali i dalje aktualno, a radi se o nagradama za rad predstavnika koji su Pravilnikom Ministarstva uprave izjednačeni sa članom vijeća što je načelno ispravno ali prema postojećim informacijama predsjednici vijeća imaju pravo na veću nagradu od članova vijeća zbog obima posla i odgovornosti što nije najbolje riješeno i o tome pitanju treba progovoriti s Ministarstvom uprave.

Nakon poziva da se osobno obrate nazočni su se mogli se izjasniti o svemu izloženom, dati svoje primjedbe, sugestije, dopune ili svoje viđenje djelovanja Savjetodavnog odbora te upoznati ostale sudionike savjetovanja sa važnim pitanjima i problemima koji muče njihovu nacionalnu manjinu odnosno problemima koji muče i vašu i druge nacionalne manjine.

Zvonko Kostelnik

ПОЛОЖЕНИ ВЕНЦИ ПРЕД ПАМ'ЯТНІКОМ У БАТИНИ

Знагоди Дня перемоги над фашизмом 9. мая 2012 . року представителі Республіки Хорватської і амбасадорів Росії, України, Болгарської, Казакстану, Азербайджану, а між ними і Союз Русинів і Українців РГ, хторого заступали Звонко Костелник і Данил Перунски, положили венці і запалили свічки перед пам'ятником Батинської битки у Батині.

Перед побудованим почесним водом Хорватської армії у мені президента держави венець поклали генерал Мате Остович, а перед Хорватського парламенту Домагой Хайдукович.

Венці ще положили Міністерство оборони РГ, Оружійні сили, Союз антифашистичних воєнок і жупан Осечкобараньської жупанії Владимир Шишлягич.

Батинська битка у котрій брали участь припадники Червоної армії і партизанські од-

Амбасадор України у РГ Олександр Левченко

ряди, ошлебодзели Бараню од німецького окупатора. Предполагає ще же за даскельо дні погинуло коло 2000

воєнок. У чесц шцим учасніком битки отворени Меморіальни комплекс »Батинська битка«, а 1983. року на па-

мятку поставени стални постав виставки.

Звонко Костелник

Представителі Союзу Русинів і Українців РГ, (з ліва на право) Данил Перунски і Звонко Костелник

Представителі державного і воєного верху РГ і дипломатії

ДЗЕНЬ НАЦІОНАЛНИХ МАНШИНОХ ВУКОВАРСКО-СРИМСКЕЙ ЖУПАНИЇ

Члени КУД „Осиф Костелник” Вуковар за руским штандом

З нагоди Дня національних меншин Вуковарско-сримскей жупанії і Європейського тижня, Координація національних меншин Вуковарско-сримскей жупанії 11. мая 2012. року, у "Палачи Сриєм" у Вуковаре, отримала шветочну схадзку Координації на хторей, коло домашніх і госцох, були присутні і замініки жупана Мато Голубичич і Дьорде Чурчич зоз сотрудніками. Йосип Кел, председатель Координації, виражел задовоольство з потерашню роботу, наглашел же работа національних меншин доприноси не лем очуваню язика і культури, лепшому со-

животу, але і злепшаню жупанії і ширшей заедніці прето же національні меншини мостот сотрудничаня зоз матичніма жемами, визначел і значносц промовованя і зашити правох національних меншин у нашей жупанії і похвалел винімково добре сотрудничтво. Подзековал шицким председателем радох і представителем національних меншин, жупанови і сотрудніком, представителем медийох і шицким хтори допринесли унапередзеню роботи і статусу національних меншин Вуковарско-сримскей жупанії. Иншак, преслава Дня націо-

Члени жупанійских радох національних меншин Вуковарско-сримскей жупанії

нальних меншин ше уж традиційно каждого року означує у даедним месце у жупанії дзе заступени національні меншини, а домашні преслави єдна од національних меншин. Того року домашні була словацка націонална меншина, а манифестация отримана у Илоку зоз представяньом національних єдлох, виставками вишивкох і предметох ручного виробку, видавательства і других продуктох домашнього виробніцтва, а культурноуметніцки дружтва шицких національних меншин представели богатство своего фолклору і музики. Руску націоналну меншину

у Илоку представели два нашо дружтва, КУД "Яким Гарди" зоз Петровцох, з танцом "Добри вечар дзивчата" і КУД "Осиф Костелник" зоз Вуковару, зоз "Привитним" танцом. Хореографії порихтал Звонко Костелник, проф., а КУД "Яким Гарди" провадзел оркестер под руководзеньом Звонка Еделинского. Штанд бул богати, крашне і добре порихтани цо на концу указали і празни тацни на хторих пред тим були порихтани капущаніки, рейтеши, череги, белюши, кифлочки... а хтори порихтали жени зоз Петровцох і Вуковару.

Марияна Джуджар

Марияна Джуджар, тайомніца Жупанійскей ради рускей націоналней меншини Вуковарско-сримскей жупанії

Руски танци у виводзеню КУД „Осиф Костелник” Вуковар

ЧЕХИ БАРЗ МАЛО ЗНАЮ О ГРЕКОКАТОЛІКОХ

НАРОК, 2013. РОКУ, У МОРАВСКОЙ (ЧЕСКА) У ВЕЛГРАДУ ЗАЗНАЧИ ШЕ ВЕЛЬКИ ЮВИЛЕЙ,
1500 РОЧНІЦА ОД ПОКРЕСЦЕНЯ СЛАВЯНОХ (МОРАВЯНОХ)

Розгварка зоз Пражанку, филологиню Анежку Кинделеру, професорку загальней славистики и горватского языка, дипломантку Филозофского факультету у Праги.

Штредком марца мешаца, по предходней наяви, наш Союз Русинох и Українцох Републики Горватской нащивела некаждо-ньова гостинска зоз Праги, штрედньовична, високого росту, озбильна, але шармантна и бешедлива наукова челедніца, проф. филологині Анежка Кинделера.

Причина ей нащиви Союзу и Союзовой библиотеки «Владимир Нота» були жридла и писани материяли о грекокатоликох и Русинох хтори ше можу ту пренайшц, у фундусу од понад шейсц тисячи кніжкох, календарох, часописох, новинох и других друкованих прикладнікох, та зме ю замоддели за розварку.

*** Цо була причина вашей нащиви Союзу Русинох и Українцох Републики Горватской и його библиотеки «Владимир Нота»?**

Пририхтуем наукову дилертацию зоз роботу тему: «Феномен Грекокатолицкей церкви у славянских жемох», та так и Грекокатолицкей церкви у Горватскей по Другей шветовой войны; ей историю, видавательство, литературу, друковани и написани жридла...

Пребувала сом даскельо дні у Загребе, глядала кніжки и друковани жридла на тоту тему у Националней и университетскей библиотеке, у грекокатолицким владичестве у Загребе, у владическей библиотеки Крижевского владичества у Крижевцох, але сом мало того пренашла. Вец ме упуцели на ваш Союз и вашу библиотеку «Владимир Нота» и наисце то було праве место, ту сом пренашла громаду материялох, а

дні пребути у Загребе, у одношено на тоту библиотеку, були у векшей часци «страцени час».

*** Як Вам ше затрафело, Вам як Чехині, така заикавеношц за грекокатоликох хтори у Ческей не автохтони и нет их вельо ?**

Мой оец университетски професор математики, але ше барз цикавел окреме за церковну музику. Кед 1968. року у збуваньох «Прагскей яри» обновена грекокатолицка церква, вон як римокатолик ходзел до грекокатолицкей церкви, а з нїм зме, як дзеци, ходзели и ми, мойо двома браца, шефра и я. Так сом упознала грекокатолицку литургию. Там ше оец упознал зоз музикологиню Олгу Дуткову (Олга Дуткова 70-их рокох пребувала у Вуковаре зоз покойним Юриєм Шерегийом и за КУД «Осиф Костелник» рихтала оперету «Наталку Полтавку», заувага автора тексту). Вона була диригентка хору «Бизантион» хтори отримовал велі концерти церковних писньох византийского нащиву и других писньох, та и я познейше постала член того хору.

Кед спаднул Берлински мур мала сом 13 роки, отворели ше граніци, та мой оец як универзитетски професор могол робиц на рижних университетох у Европи и швец. Так ше му 1992. року указала нагода же би, як гощ професор, пошол до Америки робиц и викладац еден рок на Универзитету у Питзбургу у Пенсилванії, а зоз нїм пошли и ми, члени його фамелиі. Коло Питзбургу и у його околїску населене найвекше число Русинох Америки. Там зме каждой незелі ишли на Службу Божу до грекокатолицкей церкви до Моргентауну, 100 километри оддаленого од Питзбургу, дзе з вельку любову отримую свой обряд, традицию и народни звичаї. Пит-

Анежка Кинделрова у библиотеки Союзу Русинох и Українцох РГ

збургски грекокатолицки митрополит бул Кочишко. Кед прешол рок оцового перебуваня у Америки, я и шефра остали у Пенсилванії, у Унионтауну, у манастире Святей Макрени часних шестрох Василянкох. Там сом препровадзела даскельо мешащи своїх найкрасших часох. Вони були барз добре образовани и начитани та сом од нїх вельо научела о грекокатоликох, їх вири, звичайох, обряду...

***Як Вам грекокатолики постали главна тема и у Вашим науковим вигледованю?**

Писала сом наукову роботу о горватских Исусовцох, о Качичови и перших горватских граматикох и през загальну историю Исусовцох и їх вельку улогу коло запровадзованя Унії на юговостоку Европи дошла сом по грекокатоликох.

***Кеди настала грекокатолицка церква у Праги и Ческей, и яки нешка ей обстави-ни?**

У Праги грекокатолицка па-

рохия основана 1930. року, зоз меном святого Климента, у комплексе будинкох Националней библиотеки хтора ше вола Клементинум. То вельки здания дзе Исусовци мали свой универзитет, а тераз ше там находза три церкви од хторих една грекокатолицка. Перши ей парохияне були Русини зоз восточней Словацкей. Вони ту почали приходзиц под час председателя Томаша Масарика хтори засновал Чехословацку републику. Обставини грекокатолицкей церкви у Чехословацкей найчешти були под час Варшавского пакту кед 1950. року на Прешовским соборе грекокатолицка церква була ликвидована. Знова є обновена 1968. року под час «Прагскей яри» (под час председателя Дубчека, заувага автора). У Ческей основани грекокатолицки езархат, а остатніх рокох, куспокус, вше ше вецей до Ческей приселюю грекокатолики зоз восточней Словацкей. Перше як часоново работніки, а вец познейше приселюю и їх фамелиі.

У Ческей ше барз мало зна о

грекокатоликів, та рихтам о ніх дизертацию хтору бим любела друковац на ческим язике и же бим о ніх упознала ческу культуру и наукову явност.

Прешлого року як поботніца Националней и универзитетскей библиотеки за набавяне кніжок за одзелене славянскей библиотеки порихтала сом, у нашей Националней библиотеки у Праги, виставу о виганяню грекокатоликів по законченю Другей шветовой войны. Вистава мала вельки одгук при науковцох хтори були одушевени же ше упознали з дачим новим о чим по тераз не мали ніякого спознаня.

***Чи и убудуце предлужице ширене спознаня о грекокатоликах у Ческей?**

Гей. Нарок, 2013. року, у Велграду, городу дакедишней Велькей Моравскей, дзе Св. Кирил и Метод покресцели тедиш-

ніх Моравцох, а од їх ученя и ширеня писменосци на славянским писму кирилки цагаю корені и нешкайших грекокатоликів, отримала ше вельки ювильей. Там ше находза вельки здания манастиру Исусовцох, дзе ше каждого року отримую вельки паломніцтва, а з чесу на час и шветово конгреси грекокатоликів. Перши таки конгрес грекокатоликів у Велграду отримани 1907. року, а остатні 1936. року. На тим конгресу участвовал и ваш Владика Дионизие Няради.

На рок, 2013. року, ту ше навелько означи вельки ювильей 1150 роки од покресценя Моравянох (863.р.), пририхтуе ше вельки конгрес грекокатоликів и з тей нагоди числени програми медзи хторима и я рихтам виставу о грекокатоликах. На шветочност ювильею будзе поволани и Святи Отец Папа.

*** Що по Вашим думаню, як науковца, сущност зявеня грекокатолицкей вири?**

Грекокатолицка вира зявела ше у восточней Европи на стикох подручох гранічних зонох уплівох Востоку и Заходу, Риму и Византу. Тедишні епископове тих крайох, маючи на розуме единство християнскей вири, закладали ше за тоту унию и мали добри контакти з Римом, гоч ше тому процивела една часц священства. Зоз унию потвердзени примат Риму и единство християнскей церкви, а затримани славянски язик (церковнославянски. з.а.), народни традиції, обряди и литургия найблізша менталитету славянского човека и природи славянскей души.

*** На остатку, поведзце нам як филолог, слависта и науковец, яка ваша оцена вредности нашей библиотеки**

«Владимир Нота»?

Барз сом задовольна зоз нашиву Вашей библиотеки. Гледала сом кніжки о грекокатоликах у Праги, у Загребе, у Крижевцох, але сом нігдзе не нашла тельо кніжки и друковани жридла кельо у Вашей библиотеки. Ваша библиотека барз богата и барз є добре пошорена и поскладана. Несподзивала сом ше кельо єст друковани кніжки о грекокатоликах, яки вони були винімково активни у видавательстве на рижних подручох; историйі, национального походзеня и свідомосци, лите-ратури, та народней традиції и култури хтора ше по нешка зачувала. Кніжки и друковани материяли маю високи наукови уровень. Писани су з велькей часци на наукових и архивских жридох, а за мнє и мою роботу и дисертацию тота библиотека барз значна.

Гавриіл Такач

ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ВУКОВАРІ

З 6 по 9 червня у Вуковарі за організації Української громади Хорватії та Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка проходили Дні української культури. Протягом чотирьох днів усім зацікавленим було запропоновано багату і різноманітну програму, у якій кожен зміг знайти для себе щось цікаве.

Маніфестація розпочалася у середу 6 червня переглядом українських фільмів у Вуковарській міській бібліотеці. Присутнім був представлений фільм українського журналіста Миколи Хрієнка, який у березні цього року побував у Хорватії з метою ознайомлення з життям місцевих українців. Фільм М. Хрієнка розповідав про долі українських переселенців за Уралом на Колимі (Росія). А організатори зазначили, що, можливо, невдовзі з'явиться фільм, який розповідатиме про долю українців на Балкані. Другий фільм із серіалу «Сім

Частина культурно– мистецької програми

чудес України», запропонований посольством України у Хорватії, розповідав про визначний пам'ятник української архітектури Хотинську фортецю із часів Козацької

держави. Цього ж дня у греко-католицькій церкві Христа-Царя було відслужено богослужіння за велетня української культури Івана Франка.

У четвер у галереї Оранжерія Вуковарського міського музею була відкрита триденна виставка «Україна. Традиція. Трансформація», яку організували Посольство України

у Хорватії та міський музей. На відкритті були присутні посол України у Хорватії О. Левченко, жупан Вуковарсько-сріємської жупанії Божо Галич, міський голова Желько Сабо, голова Української громади РХ Микола Застрижний, директор міського музею Ружица Марич та інші. Представлені на виставці якісні і мальовничі фотографії сучасних жінок у народному вбранні, але в урбаністичному оточенні, є своєрідним перенесенням традиції на сьогодення і спробою поєднання традиційного, народного світу із сучасним. Виставку також доповнили роботи членів секції «Мамина світлиця» УКПТ ім. Івана Франка з Вуковару. Члени українського народного хору цього ж товариства під керівництвом Романа Матуса виконали декілька українських народних пісень.

Третього дня у сутерені греко-католицької церкви Христа Царя відбулася презентація книги авторів Бориса Гралюка та Здравки Злоді «Русалка Дністрова. Перша книга українською мовою у Хорватії». Про діяльність Руської трійці (трьох західно-українських поетів М. Шашкевича, І. Вагилевича та Я. Головацького) та про альманах «Русалка Дністрова», який вони видали 175 років тому, говорили один з авторів книги колишній депутат Сабору від національних меншин Борис Гралюк та заступ-

Учасники програми на вулицях Вуковару

ник голови товариства ім. І. Франка Тетяна Рамач. Після представлення книги було проведено літературно-музичний вечір, присвячений Івану Франкові під назвою «Лиш боротись – значить жить». У програмі взяли участь учні початкової школи з Петрівців, які вивчають українську мову з учителькою Тетяною Ласек-Жагар; молодші члени вуковарського товариства, дитяча група «Сонечко» під керівництвом вчителя Тетяни Рамач та хор УКПТ ім. Івана Франка. Після програми гості мали можливість переглянути виставку робіт учнів українського відділення Петрівської школи

«Наші кроки до світу мистецтва».

Кульмінацією маніфестації Дні української культури став заключний святковий концерт, який відбувся 9 червня у приміщенні Хорватського дому у Вуковарі. У програмі концерту взяли участь українські вокальні та танцювальні колективи: ім. І. Франка (Вуковар), ім. Лесі Українки (Осієк), ім. Тараса Шевченка (Каніжа), «Україна» (Славонський Брод), «Карпати» (Липовляни), «Коломийка» (Сремська Митровиця, Сербія), ім. Т. Шевченка (Баня Лука, БіГ) та ім. Т. Шевченка (Приявор, БіГ).

Слід відзначити досить ви-

соку зацікавленість публіки, особливо останнього дня маніфестації. Не заперечуючи високий рівень і якість програми, на нашу думку, певним недоліком організації є обмеженість на лише українські колективи, що є одним із шляхів до небажаної самоізоляції.

Маніфестація відбулася під покровительством і за фінансової підтримки Ради з питань національних меншин Республіки Хорватії, Посольства України у Хорватії, міста Вуковару та Ради української національної меншини м. Вуковару.

Леся Мудрі

Частина культурно- мистецької програми

Представлення книги: Василь Ворас, Борис Гралюк, Тетяна Рамач

„ПЕТРОВСКИ ДЗВОН” СПОЗА КУЛИСОХ

Облеканє и „мальованє” за програму

На централней манифестації Русинох и Українцох РГ було крашне и весело на бини, але тиж так було вельо того цікавого споза кулисох под час чеканя самого наступу. Требало ше у велім чим остарац же би ше посцигнул найкрасши упечаток и ви-

патрунок на сцени. Робота и репертоар уж давно порихтани на пробох, але женска часц винковського КУД—а мала бриги зоз петровским витром хтори на мире не охабял ані власи под фитюлами, ані гадвабни руски сукні. Попри фитюлох и народного облечива, за красу твари

жени ше остарали зоз „здравосцу” у шкатулках. Красу женскей часци винковського Дружтва споза кулисох обачели и новинаре телевизії Нови Сад хтори ше им випитовали о їх роботы и репертоару. Жени ше розприповедали, та ше новинаре мушели опитац председательо-

ви Дружтва на хтори способ виходзи з німа на край. Припознал и теди свою немоц и компромис же ше дзечнейше препущує їх водзеню, бо кого ше не може победзиц, треба ше му придружиц и дац себе на дзеку.

Даниєл Перунски

Винковски жени даскельо хвильки пред наступом

✿ ТРЕЦИ МАЯЛОС У БИКИЧ ДОЛУ

БОГАТА СКАРБИНІЦА РУСКОГО НАРОДУ У СРИМЕ

Часц танцу у виводзеню КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох

Ище зоз давних часох Руснаци у Сриме мали звичай зрубования майского древа у леше и приношения пред обисце даєдней зоз дзивчатох. През обряд

зрубования дrevка и вешеле легинь указовал свою любов, а нраз би ше ище тей ешені дзивка пред чию хижу дrevко було „заседзене” и одала.

Месна заєдніца Бикич Долу, у хторей жиє невелике число Руснацох, по треци раз подпомогла отримованє Маялоса, а у мено руководительства општини присутних привитал Деян Бобаль, председатель месней заєдніци.

Треци маялос у Бикич Долу отримани 2. юния 2012. року, а у культурноуметніцкей програми учасстовавали и Дружтва зоз иножемства, хтори на поволанку організатора КУДа „Иван Котляревски” пришли звекшац швето. Свою творчосц представели члени культурного дружтва

Заєдніцка фотография на памятку

зоз места Стебник у општини Бардейов у Словацкей, члени КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох у Републики Горватскей и члени КУД „Святи Сава” зоз Шиду. Попри ор-

ганизаторох, членох КУД „Иван Котляревски”, успиху трецого Маялосу допринесли и члени женских здруженьох Бикич Долу.

Звонко Костелник

ВІДПОЧИНОК

Після цілого року навчання і праці кожен з нас прагне трохи відпочинку. Поїздка на море, в гори, подорожі світом, відвідини батьків, бабусі і дідуся або мирний режим у власному домі – усе це може стати відновленням сил та енергійним поштовхом до навчання, праці чи іншої корисної діяльності. Кожен з нас, як цілісна, але багатогранна істота, повинен подбати про потреби свого тіла, а також душі і духа. Отож у плануванні літнього відпочинку варто пам'ятати про рівновагу. Чого вартує сите, виспане, вигріте сонцем і вимочене морем тіло, якщо наш психічний стан – невдоволення, страх або емоційна порожнеча? Або які можуть бути наслідки інтенсивного альпінізму, якщо в такому виснаженому стані, навіть з найкращими враженнями приступаємо до фізичної праці? Та все-таки більшість розумно врівноважує фізичні і психічні потреби, беручи до уваги різні види відпочинку.

чутливі точки зустрічі з Богом, це місця інтенсивного і плідного спілкування з ним. Недільна св. Літургія, наша присутність на Євхаристійній вечері дає нам - християнам життя, саме там ми даємо знак нашої любові і вірності Богові. Цей видимий знак всім тим, що навколо нас, може стати цілющим ліком, а нам і Богові – підтвердженням нашого чудесного зв'язку, як Творця і сотворіння.

Але храм – оте сакральне місце Його присутності потребує відповідної постави, поведінки та одягу... Важлива зустріч вимагає такого ж настрою і зовнішнього вираження наших внутрішніх дій. Найчастіше ми чомусь про це забуваємо під час відпочинку. Засмагли плечі, ноги та руки, ой як не хочеться ховати під одяг, адже все це таке при-

важливе, все це потребувало уваги і часу. Та Господа цікавить наше серце, яке він бажає перемінити, удосконалити, сповнити любов'ю і новим життям.

Нехай наш одяг у церкві стане відображенням нашої молитви, нашої поваги до інших, простоти, а водночас і ніжності нашої душі. Отож після цього горічного літнього відпочинку, сповнені сил у всіх вимірах, врівноважені, із світлими спогадами розпочнемо нову сторінку нашого життя.

СС. Василянки

Особливої турботи потребує часто забутий вимір людської істоти – наш дух. А він відновляє власні сили і розвивається коли спілкується з Абсолютом, з тим, хто є понад усяке земне існування. Зустріч з Богом, спілкування з ним не потребує якогось конкретного місця і часу. Людина може поклонитися своєму Творцю завжди і всюди, головне, щоб це було в душі та істині. Навіщо ж тоді протягом століть християни будували храми і саме там збиралися разом на молитву та «ламання хліба», тобто на Євхаристію? Церква і як спільнота Ісусових учнів, і як будівля – це особливо

ПРЕСЛАВЕНЕ ШВЕТО СВ. БОНИ

У Вуковаре уж по традиції 24. юнія преславене швето св. Бони, заштитніка городу и околїска. Організаторе тей преслави були Франєвски манастир св. Филипа и Якова и Городске поглаварство Городу Вуковару. Програма почала на побережю Дунаю, при Горватским веслацким клубу споза 17.00 годзин. Реликвії св. Бони по Дунаю сцигли коло 17.30 годзин, а у процесії су пренєшени до церкв св. Филипа и Якова дзе служена Свята Служба Божа. Програма закончила з кратку програму и друженьом у дворе манастиру.

Того року реликвії зоз чамца на побережє винесол фра Смилян Баришич, хтори ше народзел и по войну жил у Вуковаре. За пренєшенє реликвіїох през город до манастиру були задлужени вуковарски огньогасци. Були то члени Добродзечного огньогасного дружтва Вуковар.

Шветочна процесія през Вуковар

Медзи німа бул и Силвестар Дорогхази, визши огньогасни офицер и председател ДОД Вуковар.

- Хто бул Св. Боно?

Св. Боно бул римски вояк и преганял християнох. Кед упознал папу Штефана I покресцел ше и постал паноец. Папа му дал мєно Боно, цо значи добри. Потим бул од римских власцох обвинети же почитує християнского

Бога. Зоз Папом и другима паноцами бул загарештовани. У гарешту бул барз шмели и шицким присутним давал потїху. Не бал ше свой живот дац за Исуса и виру. Цар Галиен му дал одрубац главу 01. августа 260. року.

- Як Св. Боно сцигол до Вуковару?

Вуковарски фратер о. Йосип Янкович 1753. року од Папи Венедикта XIV гледал же би

му дал цело даєдного святого, а "за духовну потїху народу у Славонї и Сриму". Папа му даровал цело Св. Бони зоз швижу крєву пренайдзєну на каменю у криптї. Зоз Риму святи пренєшени перше по копну, а вєц по рикох Драви и Дунаю. До Вуковару. сцигол предвечаром 24. юнія 1754. року. Цело стало виложєне на олару св. Осифа по Отечествену войну.

- Св. Боно и вуковарски мучєник

Кед почало бомбардовєне Вуковару цело и крєв Св. Бони пренєшени до церковней криптї. Там неочкодованє остало по 1995. рок кед же хтошка полял з бензином и запалєл. У гару пренайдзєна часц єдней руки хтора ше нешка находзи у малим куфрику у церкви св. Филипа и Якова, а "за духовну потїху народу у Славонї и Сриму".

Любица Гаргай

ІВАНА КУПАЛА

Івана Купала, або Іванів день, — є одним із народних обрядових звичаїв. Його історія йде в дуже глибоку старовину. Свято пов'язане з періодом літнього сонцестояння, поворотом сонця до зими. Його відзначають у ніч на 7 липня або за старим стилем 24 червня, коли чарівна краса природи створює казковий краєвид, де і відбуваються магичні купальські забави.

Ніч на Івана Купала, найчастіше дуже темна, а чари в цю ніч особливо могутні. У цю пору, за повір'ями, дозріває багато магичних рослин, які потрібно зібрати до схід сонця. Цілющою є купальська

роса, якою, за звичаями, не обхідно вмитися.

У цю ніч прокидається «нечиста сила», чути гомін тварин, розпускається папороть,

вона займається дивним вогнем, відразу гасне й обсіпається. Тому, хто зірве цю квітку, відкриються багатства всієї землі і він отримає всемогутність. Широко відомі

купальські ворожіння: дівчата кидають вінки у воду і спостерігають за ними, чий вінок швидше за всіх попливе, та і вийде заміж раніше за інших.

Старовинні звичаї — скарб українського народу та культури. Хоча всі ці рухи, обряди і слова, які складають народні звичаї, на перший погляд не мають ніякого значення в житті людини, але вони віють на серце кожного з нас чарами рідної стихії і є живущим бальзамом для душі, який наповнює її потужною силою.

Приготувила:
Віра Павлович

У МИКЛОШЕВЦОХ ОЗНАЧЕНЕ ЄДНО СТОРОЧЄ ЗОЗ РУСКИМА УЧИТЕЛЯМИ И СВЯЩЕНІКАМИ

ЗАЧУВАНИ ЯЗИК И ВИРА

Дзекуючи непереривней и упартей роботи учительох и священікох котри службовали у Миклошевцох, руски язык и вира обстали и успишно ше розвивали вецей як єдно сторочє. Праве тот факт бул причина же би ше им на чесц 9. юния отримало стретнуце под назву „Фундамент национального идентитету“ котре ведно організовали Месни одбор и миклошевска секция Дружтва за руски язык, литературу и культуру. У першей часци були пречитани шейсц роботи тематски вязани за розвой про-

рки проф. руского языка Мариї Хома Вулич пречитал Дюра Лікар. У розгварки котра ушлїдзела своєю видзєня винесли о. Михайло Режак, декан сримски, котри под час Отечественей войны и перши роки после мирней реинтеграції обслуговал вирних у тим нашим валале, а єден рок миклошевским школяром преподавал и виронауку. Бувша миклошевска учителька Любка Фалц здогадла на часи своєї роботи у Миклошевцох, а учителька руского языка у Петровцох Наталия Гнатко наглашела окремну

На Сходзе у Миклошевцох

ватским языку, хтору ведно 2009. року видали КУД Руснацох и Украинцох „Рушняк“ и Дружтво за руски язык, литературу и культуру. Авторка бешедовала як настала кнїжка цо була єй дипломска работа кед 1989. року дипломовала на Катердри за руски язык и литературу на Филозофским факултету у Новим Садзе. Шицким заинтересованим Папугова подзелєла кнїжки зоз подписом. На концу тей часци секретарка Дружтва за руски язык, литературу и культуру уручела членски карти новому почесному членови о. Якимови Симуновичови и подпомагаючим членом Ксеніі Лікаровой младшей, Звонимирови Ердєлови и Кирилови Лікарови.

Тиж так шицки вони достали прикладника зборніка роботох Дружтва 16. число „Studia ruthenica“. Стретнуцом окрем спомнутих присуствовали и тоти: дончалніки општинох Стари Янковци и Томповци Мийо Шайтош и Витомир Мудри, учитель у пензіі Штефан Гудак, председатель МО Миклошевци Дюра Бики и представителе „Руского слова“, рускей редакциї Радио Нового Саду и „Ruthenpress-u“.

У уметніцкей часци програми участвовали члени подростку КУД „Яким Говля“ Анамария Лікар, Кристіян Миклош, Михаел Сабашош, Ренато Миклош, Иван Лікар и Ивана Бики, хтора успишно рецитовала писню Миколи Кочиша „Ми ту не госци“. Женска шпивацка група КУД «Яким Говля» одшпивала даскельо руски народни шпиванки зоз чим допомогла взагальному красному упечатку на Стретнуцох. После програми присутни обишли Етнографску збирку, дзе их у кратких смужкох поинформовала Мария Такач, як и виставу сликох и роботох членох Дружтва Нашо дзеци Миклошевци.

Привитне слово чита Ксенія Лікар

свитного, вирского и культурного живота у валале. Стретнуце отворел учитель у пензіі Дюра Лікар зоз тему „Розвой школства и грекокатолицкей парохіі у Миклошевцох“. Професорка педагогіі Ирина Папуга викладала на тему „Учителе у Сриме и їх доприношенє у виучованю руского языка“. Потим учителька у пензіі Ксенія Лікар представела роботу „Мацерински язык у порядней настави“, а „Пестованє красного слова през драмску діялносц“ була назва роботи котру пречитала проф. Ксенія Лікар, док о. Яким Симунович бешедовал о розвою и пестованю руского языка у нашей церкві. Тему „Робота литературней секциї на руским языку“ авто-

улогу фамелиі у пестованю мацеринского языка. У другей часци була представена кнїжка Олени Папуговей „Руске обисце“ писане на руским и гор-

Слово паноца Якима Симуновича

Ксенія Лікар

МИКЛОШЕВЧАНЕ НА ГОСЦОВАНЮ У МОСЛАВИНИ И ВОЙВОДИНИ

Миклошевски дзеци у Клоштар Иваничу

Медзи численима рижнородним а змистами зоз котрима означени Дзень општини Клоштар Иванич, блізо Иванич Граду, 23. юния отримане стретнуце фолклорних ґрупах под назву 11. Клоштрански шкрилак (калап). Участвовали аж 14 культурноуметніцки дружтва медзи котрима КУД „Яким Говля“ зоз Миклошевцох и иноземне „Цепелия“ зоз мес-

та Виламовац у Польскей. Стренуце отворел началнік општини Златко Голубич зоз привитними словами, а учашніком и патрачом пожадал же би ше у пополадньовой програми цо присмнейше чувствовали.

Миклошевски ше дзеци з тей нагоди представели зоз двома танцами: „Добри вечар“ и „На нашим мосцичку“ и зоз шпиванку „Хто ше вола Микола“. Женска шпивацка ґру-

па одшпивала два народни шпиванки.

Ютредзень, 24. юния, Миклошевчане госцовали у Новим Садзе як госци на традиційним рочним концерту Руского культурного центра котри отримани на летней бини у дворе Рускей матки. З тей нагоди фолклорни ансамбл РКЦ Нови Сад одтанцовал штири танци у хореографії Миломира Шайтоша: „Руски танци“, „Сербски варошки танци“, „На долини

рославом Папом.

„Доокола на Шаришу“ и „Виходняре танцюю“ назви хореографийох котри танцowała старша танечна ґрупа КУД „Яким Говля“, а у хореографії Златка Гирйоватого. Динамични мелодії обидвох танцох Руснацох зоз восточней Словацкей затримали увагу патрацох та танцоше були наградзени зоз моцним кляпканьом. У миклошевскей часци програми ище наступели: дует Ана и Гелена Бучко зоз

Танец КУД „Яким Говля“ одушевел новосадских патрацох

Женска шпивацка ґрупа на летней бини у Новим Садз

парада“ и „Шаришску полку“. Хор „Гармония“ под руководством Сузани Маркович одшпивал вецей композиції на сербским, жидовским и руским язюку. Хлопска шпивацка ґрупа под руководством Михайла Колесара удатно виведла вецей жридлово руски шпиванки, а тиж так и Женска шпивацка ґрупа, хтору порихтал Мирослав Пап. Програму провадзел народни оркестер РКЦ на чолє зоз Ми-

шпиванку „Русински валцер“, а Женска шпивацка ґрупа наступела зоз трома народними шпиванками.

На концу програми директор РКЦ Владимир Сивч придал дарунок председателюви миклошевского дружтва Мирослави Гайдукови котри Новосадяных поволал на тогорочну культурну манифестацию „Миклошевци 2012“.

Ксения Лікар

ЖЕЛЄНИ КОНІК И ШИВА ШАШКА

На лопуховим лісці, при валалській студзенці, одпочивал ше желєни конік. Понеже бул желєни, як и ярне лісці, вец го животині и людзе найчастейше вообщє не замерковали. Прето могол водзиц мирни живот и подполно уживац у природи и слунку.

Кед на валалску студзенку злетла єдна шива шашка (шашка то мали, шиви скакавец, до наших крайох пришол з Єгипту – надпомнуце авторки басни), желєни конік ше направел же ю вообщє не збачел, насампредз прето же шива шашка була на злим гласу як вельки чкодлївец на польох з урожаями жита, овса и подобних польопривредних культурох. Медзитим, шашка ше поважно обрацела у напярме желєного коніка и гварела:

– Ти не знаш хто я? Я надалєко позната шива шашка! – гварела.

– Пребач, я цошка начул о тебе и твоїх, але то небарз красне, и думам же ми не мамє ніч заєдніцкогo!

Шашка ше увредзела.

– Цо ти то плєцеш? Опать лєм яки мам красни, помаранчецово криделка, як и моцни и оштри челюсци – оштри як шабля. Ми не лєм красни, але и моцни, и нас ше шицки барз боя! – гварела, цала полна себе, шива шашка.

– Можлїве же шицко так як гвариш, але я бим не сцел буц таки як ти, же би ше ме людзе и животині бали. Мнє ше ніхто не бої, але ме прето анї ніхто не руша, и мнє праве таки обставини цалком одвитую – гварел желєни конік.

Шашка ше, медзитим, и надалєй преказовала, ширела свойо криделка и хвалєла ше нашироко и надлугоко. У

уникатна премиєра

пародия
после
уж видзєного филму
нешка ма премиєру
у цмим просторе
под отворєним небом
з бависками на уходзе
пре недовирєє патрачох
и слухачох
дзєпоєдних часцох
витрапенєй матерії
хтора кус скруцєла
з правєй драги
пре празновирносц
гєвтих хтори у
центру уваги
застарани
часто невиспани
бо мудросц
не вше мудра
а и краса
спрєвєдаца
та вец
хто зна
можебуц и тота
премиєра уникатна
зоз златну коруну
на глави
як кральовна
хтора страцєла ципєлу
сцєкаюци
ноци єднєй

трагєдия

моторка злєцєла
з драги
простєй драги
ровновага заказала
пре витрапени очи
од каждодньового
швайзованя и
искрох хтори
результат
споу струї
и електроди
у роботним чашє
занятих
часто поспрєвєданих
людзох
а и цалих
фамєлийох
хто тєраз накарми
гладни уста
хтори и потераз
були на пол сити
пре обставини
хтори направєли
гєвти
цо ше госца
з кавияром
и шампаньцом
на частих одпочивкох
восточних побрєжїох
и не дотика их ше
тота трагєдия

Любица Гаргаї

тим чашє, на студзенку пришла якаш старша жєна. Кед збачєла шашку такої зняла з ноги папучу и з ню моцно вдєрєла по шашки. Тєй такої було гуя!

– Галадніцо єдна, дзє ши ше лєм ту нашла? Лєм нам ти хибєла! – гварєла жєна.

Кед видзєл цо ше случєло шивєй шашки, желєни конік ше мудро, за кажди случай, уцагнул глїбшє помєдзи желєне

лісцє и подумал:

– Випатра же небарз добрє прєвєльо ше прєказовац и хвалїц, бо то найчастєйше не закончи найщєслївшє!

ПОУКА: Полна класка жита згина ше гү жеми, а празна класка випина ше гү слунку.

Ганча Папандриш Гаргаї

39. ПЕТРОВСКИ ДЗВОН ПРЕЗ ПРИЗМУ ЕТНОГРАФІЇ, ВИДАВЕТЕЛЬСТВА, ЛИТЕРАТУРИ И КУЛТУРИ

Агнетка Балатинац, Вера Павлович и Гавриїл Такач

но зоз вибором поезії пририхтала Любица Гаргаї, та 175. рочніци од снованя першей грекокатолицкей парохиї у Петровцох, а реферат за тоту нагоду написал мр. сц Владимир Седлак, петровски парох, а хтори пречитала Агнетка Балатинац. У литературней часци вечара учасствовали руски и українски поетеси и поетове зоз Горватскей, медзи котрима були Славка Плишка, Звонко Барна, Ганча Гаргаї Папандриш, Любица Гаргаї и Агнетка Балатинац, а музичну часц барз успишно приказали члени КД «Калїна» зоз Риєки, под фа-

Ганча Гаргаї Папандриш – вистава руского народного облечива

У Петровцох 26. мая 2012. року започала централна манифестация Русиных и Українцох РГ «Петровски дзвон».

У пополадньових годзинох у Етнографскей збирки Союзу Русиных и Українцох РГ у Петровцох отворена вистава народного облечива Руснацох о котрим бешедовала

Агнетка Балатинац

„Калїна” зоз Риєки

бешедовал Гавриїл Такач. Видавательства діялносц представена зоз трома виданями. Промовирована сликовніца «Їжик Мижик» авторки Агнетки Балатинац, постхумно видрукована кніжка Мелани Вашаш «Мойо квитки», та «Каталог 2 Нова думка 100 - 150» автора Гавриїла Такача. О виданьох бешедовала редакторка Вера Павлович як и авторе Агнетка Балатинац и Гавриїл Такач, док о Мелани Вашаш бешедовал ей син Яким Вашаш. Музично – литературни вечар бул пошвецени 50. рочніци од шмерци Митра Надя о котрим пригодни приказ вед-

ховим руководзеньом Бориса Денисюка. Вон компоновал даскельо шпиванки на тексти Мелани Вашаш цо за Петровачных окремна цещ, а вериме же би ше и андя Мелана зоз тим барз цешела. Понеже ютредзень було вельке християнске швето Русадля, а поетове и поетеси вше вигледую як найлешче описац любов, Агнетка Балатинац попри своєй писні, пречитала и Хвалошпив любови зоз Святого писма, толкуюци же ту по ей думаню найлешче описане цо то и яка би требала буц любов.

Агнетка Балатинац

Любица Гаргаї

Звонимир Барна

Ганча Гаргаї Папандриш, а у новопошорених просторийох у дворе Етнографскей збирки, виложени друковани виданя Союзу Русиных и Українцох РГ з акцентом на преславу 40 рочніци од виходзєня часопису «Нова думка» о чим

* НЕДЗЕЛЯ, 27. МАЙ 2012. РОКУ

КУЛТУРНА ТВОРЧОСЦ РУСНАЦОХ И УКРАЇНЦОХ У РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ, ПЕТРОВСКИ ДЗВОН 2012

КУД „Яким Гарди” Петровци

“Почитовани нащивителе и мили госци, добри дзень!” Так започала, после интонованя гимнох Горватскей, України и шветочней писні Руснацох и минути цихосци за погинутих бранітельох, Манифестация култури Русинох и Українцох у Републики Горватскей, 39. по шоре “Петровски дзвон”. Отримал ше под покровительством Совету за национални меншини Републики Горватскей, а з нагоди 50. роки од шмерци Митра Надя и 175. рочніци першей грекокатолицкей парохії у Петровцох.

Културна манифестация “Петровски дзвон” уж роками, най так повем, ма свою гимну, односно писню под исту назву, хтору написал наш валал-

чань, Петровчань, Силво Ерделі, а його стищки музично облекол Витомир Бодянец. Як цо тоти два особи витворели писню, так ю уж роками, як и того року, шпива Михайло Голик, а провадзел го оркестер петровского дружтва под руководзеньом Звонка Еделинского. Же то наисце було презентоване еднорочней културней творчосци наших дружтвох указуе же шицки нашо дружтва наступели з найлєпшим цо маю у своей творчосци и то зоз наших местох: Риека, Райово Село, Винковци, Петровци, Осиек, Вуковар и Миклошевци. Од госцюющих ансамблех наступели дружтво зоз Канїжи, словацки ансамбл зоз Осиеку и атрактивни ромски ансамбл зоз Винковцх.

Зоз своїм приходзеньом приємно нас несподзивал наш соборски заступник Велько Кайтази котри перши раз у Петровцох на такей манифестациї, а окрему чєсц допринєсол и амбасадор України у РГ, Александар Левченко, як и представителе жупанийских, општинских и месних власцох як цо и представителе зоз вирского живота и шицки учашніки и нащивителе манифестациї.

Звонко Костелник
Фото: Любца Гаргай

Соборски заступник Велько Кайтази

Амбасадор України у РГ Олександр Левченко

КУД „Яким Говля” Миклошевци

Председателька Союзу Русинох и Українцох РГ Любца Морган

Матица Словацка Осиек

КУД „Осиф Костелник” Вуковар

КУД Русинох и Украјинох Винковци

КУД „Ромска авлија” Винковци

КУД Русинох Осиек

Женска шпивацка група КУД „Јаким Гаспа” Миклошевци

УКУД „Тарас Шевченко” Каніжа

КУД „Цвелферия” Райово Село

✿ ДНІ РУСИНОХ И УКРАЇНЦОХ У РИЄКИ

ВУКОВАРЧАНЄ ШЕ ПРЕДСТАВЕЛИ РИЄЧАНЬОМ

Заснічка фотографія членох КУД „Осиф Костелник” зоз Вуковару на бини у риєцкей Филодраматики

У організації Культурно-уметніцкого дружства Приморско-горанскей жупанії „Рушняк” у Риєки того року визначени уж традиційни Дні рускей и українскей культури у периоду од 29. по 30. май. На поволанку председателя Дружства „Рушняк” Владимира Провчийового риєцка публика мала можлівисц видзиц роботу и репертоар КУД „Осиф Костелник” зоз Вуковару.

Госци зоз Вуковару порихтали два цаловечарши концерти у просторе барокного театру Филодраматика у строгим центру Риєки. Мишани хор хтори провадзел гудацки трио у составе Звонко Еделински, Никола Дітко и Огнен Здравкович представел свой репертоар зоз писнями: Черешенко моя, Не шцико то правда, Вежні ме на танец, Ой чорна я си чорна, У градочки шалата, а дует Едина Бурчак и Мария

Члени мишного хору

Русин одшпивали писні Ой под мостом и Била ружа. Диригентка Агнетка Тимкова пре обовязки не могла провадзиц значно зменшани шпивацки ансамбл, але наступ бул репрезентативни на радосц патрачох и шпивачох. Танєчну часц концерту члени КУД „Осиф Костелник” зоз Вуковару презентовали през танци: Увиванец, Полка, Лавривска полка, Козачок, Закарпатска полка и Гопак. Хореографії поствел хореог-

раф Звонко Костелник, а члени Дружства увежбала Ирена Дюдяр.

30. мая допладня на самим Корзу, у центру городу Риєка граждане мали нагоду коштовац традиційни єдла Русинох и Українцох виложени на штанду, а тиж так и провадзиц дефиле членох КУД „Осиф Костелник” облечених до народного облечива. Красота традиційного облечива на вуковарских дзивчатох прицагла повагу числених странцох и бивательох Риєки, а могли ше замерковац и дзеци зоз риєцких оводох хтори домерковано провадзели атрактивну культурно – уметніцку програму та аж и сами на свой способ затанцовали на звуки прицагуюцей музики.

На концу треба наглашиц же город Риєка указує слух за таки збуваня цо наглашує потребу за додатну роботу на афирмованю традиції и националних меншинох у нашеї жеми.

Ирена Дюдяр
На руски преложела
Вера Павлович

Розтанцована руска младеж у шветочней колони на риєцким корзу

KOLIKO JE BILO I KOLIKO JOŠ IMA UKRAJINACA U BOSNI I HERCEGOVINI?

Ukrajinci su doselili u Bosnu i Hercegovinu iz zapadnoukrajinskih zemalja krajem devetnaestog i početkom dvadesetog vijeka iz ekonomskih razloga. Njihov život nakon preseljenja solidno je opisan od više autora. Međutim, nakon Drugog svjetskog rata do danas u ukrajinskim izdanjima niko nije objavio potpune podatke o njihovom brojnom stanju tamo. Stoga ovom prilikom taj nedostatak zelim da ispravimo.

Brojno stanje Ukrajinaca u Bosni i Hercegovini može se pratiti iz zvaničnih popisa stanovništva, kalendara grkokatoličke crkve u Jugoslaviji i eparhijskog vjesnika križevačke eparhije. U tim dokumentima Ukrajinci su registrovani kao Rusini, Malorusi, Ukrajinci i grkokatolici.

Iz dva popisa stanovništva koje je sprovedla Austro-Ugarska saznajemo da je u Bosni i Hercegovini 1895. živjelo 163 a 1910. godine 8,136 grkokatolika i da 7,431 osoba imalo rusinski kao maternji jezik.

Kraljevina SHS (Jugoslavija) je objavila podatke za dva popisa stanovništva. U prvom nalazimo da je u Bosni i Hercegovini 1921. godine živjelo 9,308 grkokatolika i 8,146 Rusina (Malorusa). Drugi popis stanovništva iz 1931. godine ne navodi podatke za cijelu Bosnu i Hercegovinu. Iz njega saznajemo da u dijelu Vrbaska Banovina je živjelo 8,915 grkokatolika.

Smanjenje broja grkokatolika u periodu od 1921. do 1931. godine je izazvano iseljavanjem Ukrajinaca u Brazil a takodje, inspirisanim od strane srpske države, Srpske pravoslavne crkve i ruskog mitropolita Antonija Hrapovickog, prelazakom jednog dijela grkokatolika na pravoslavnu vjeroispovjest. Prelaznici su iskazani u popisu stanovništva zajedno sa Srbima te njihov broj nemožemo precizno utvrditi.

Prema kalendarima Grkokatoličke crkve u Jugoslaviji u Bosni i Hercegovini 1933. godine živjelo je 9.300 a 1940. godine 10.817 i 1941. godine 10.930 grkokatolika.

Eparhijskom Vjesniku br.3 Križevačke eparhije za 1943. godinu na str.183 navodi se podaci za Bosanski grkokatolički vikarijat: "Prema današnjoj brojidbi, (koja nije mogla biti usljed ratnih prilika najtočnije provedena, ali je učinjeno sve, što je moguće) u celom vikarijatu živi 12.435 duša grkokatolika Ukrajinaca, prelaznika nešto manje od 2600 duša i oko 30 ostalih, dakle svega 15.000."

Drugi svjetski rat na prostoru Jugoslavija (1941-1945) je imao katastrofalne posljedice za Ukrajince. Oni su se našli u svim ratujućim vojskama. Najviše ih je bilo u Ukrajinskoj legiji u sastavu domobranstva NDH, zatim u Titovim partizanima, domobranima, nekolicina u njemačkoj vojsci (nasilno), te pojedinci u četnicima i ustašama. Ukrajinskih žrtava je bilo skoro u svakoj od njih. Osim toga, znatan broj ukrajinskih civila je ubijen od četnika i partizana. Od Ni-

jemaca, kozaka i ustaša stradalo je samo nekoliko civila.

Poslije završetka rata desile su se velike promjene u životu bosanskih Ukrajinaca. Ukrajinci su iz ekonomskih i političkih razloga masovno napuštali Bosnu. Nestala su cijela sela preseljavanjem u Vojvodinu i Slavoniju.

U popisima stanovništva koji su izvršeni u drugoj polovini XX vijeka navodi se da je u Bosni i Hercegovini živjelo:

1948.godine	7,883 Rusina,
1953.godine.....	7,473 Rusina,
1961.godine.....	6,136 Rusina,
1971. godine.....	5,333 Ukrajinca
i 141 Rusin,	
1981. godine.....	4,502 Ukrajinca
i 111 Rusina,	
1991.godine.....	3,929 Ukrajinca
i 133 Rusina.	

Iz popisa stanovništva za 1991. godinu možemo još doznati da se 3,139 lica izjasnilo kao grkokatolici a 2,892 imalo ukrajinski kao maternji jezik.

Poslednji rat (1992-1995) je imao takodje negativno dejstvo

na brojno stanje Ukrajinaca u Bosni i Hercegovini. Znatan broj Ukrajinaca je izbjegao u Kanadu, Hrvatsku, Australiju i neke druge države. Mladji muškarci koji su ostali, ili izbjegli u Hrvatsku, bili su mobilisani u sve tri ratujuće vojske. Međutim, broj poginulih i ubijenih nije velik.

Kako vidimo iz statističkih podataka broj Ukrajinaca u BiH do Drugog svjetskog rata je bio u porastu a nakon njega se stalno smanjivao.

U Bosni i Hercegovini od 1991. godine do danas nije vršen novi popis stanovništva. Na osnovu gore navedenih podataka možemo izračunati da u 2011. godini tamo bi trebalo da bude, neuvažavajući izbjegle i poginule u poslednjem ratu, 2,090 Ukrajinaca. Ako uvažimo izbjegle i poginule onda je ovaj broj manji još za nekoliko stotina.

Bogdan Liski
Foto: Vera Pavlović

ПОКИ ЖИВЕ ПІСНЯ, ЖИВЕ І НАРОД!

Зліва направо: Роберт Топалко, Зденко Канюга, Зоран Нідогон, Еміл Бобрек, Еуген Роца і Олекса Павлешин

Збірник нот

"Репертуар II" — назва другого збірника нот музичного ансамблю "Кобзар", який був представлений в Загребі у бібліотеці ім. Богдана Огризовича 30 травня. Крім самого ансамблю, до присутніх звернулися директор бібліотеки Ясна Ковачевич і український посол в Хорватії Олександр Левченко, який, на подив глядачів, замість говору виконав у супроводі гітари відому українську пісню "Несе Галя воду".

Крім самих нотних записів, яких є 65, збірник містить інформацію про музичні традиції України та народні інструменти, а також багато фотографій та картин, що зображують музикантів у національних костюмах. Перший збірник цього ансамблю був виданий два роки тому. Містить 40 народних пісень, які виконувалися членами ансамблю "Кобзар". Група заснована в 1972 році і в цьому році святкує свій 40 - річний ювілей. Виступи були перервані під час Грома-

дянської війни, після якої група у другому складі зібралася під керівництвом Юрости Ігора. Ансамбль був центром зібрань товариств русинів і українців Хорватії, а основною метою було розважити людей і зберегти свої звичаї. Це робилося на спосіб виконання так званих «троїстих музик» - супровід пісні з трьох інструментів. Ансамбль «Кобзар» брав участь у промо-відео для Універсиади 1987 року в Загребі. В даний час групу складають Роберт Тропако, Зденко Канюга, Горан Нідогон, Еміл Бобрек, Еуген Роца та Олекса Павлешин. Разом з ними в одній частині програми виступила і Славіца Павлешин, виконавши пісню у супроводі сопілки.

Сьогодні виступають у рідкісних випадках, але видання пісенників їх постійно спонукає до подальшої роботи. Павлешин оголосив про можливість появи третьої музичної збірки, яка буде включати примовки і коліскові, які співали колись давно.

Атмосфера насамкінець була особливо піднесена, коли ансамбль виконав запальні коломийки.

Зліва направо: Роберт Топалко, Зденко Канюга, Зоран Нідогон, Еміл Бобрек, Еуген Роца і Олекса Павлешин

Богдан Блотней

ДЖУРО ВІДМАРОВИЧ - ПОСОЛ ПІСЛЯ ПОСЛА

Джуро Відмарович

«Кожна книга заслуговує літературний вечір», — сказав Олекса Павлешин, коментуючи під час презентації нову книгу «Українсько-хорватські теми», збірника есе, оглядів і поезій Джури Відмаровича, історика, письменника і колишнього посла Хорватії в Україні. Книга була представлена 21 червня в Загребській бібліотеці ім. Богдана Огрізовича, де усі зацікавлені мали можливість за півтори години дізнатися про лише невелику частину змістовної роботи.

Крім пана Павлешина, збірку також представили професор української мови і культури Надія Саджак, професор і письменник Дамір Пешорда і керівник галереї «Ульріх» Наталія Кладич. Через саму комплексність творів у збірнику, які були створені від дев'яностих років до сьогодні, тільки одна особа разом з

автором не могла б у цілості презентувати книгу і наблизити її публіці.

Після вступного слова, яке тримав О. Павлешин, професор Надія Саджак ознайомила присутніх з найвідомішою українською пам'яткою середньовічної літератури «Слово о полку Ігоревім», про автентичність якої ведуться полеміки досьогодні. Оригінальні записи твору зникли під час пожежі в 19 столітті, а залишилися тільки копії. Учені також не можуть домовитися, чи належить «Слово» до пам'яток лише української культури, а чи відноється і на інші сусідні слов'янські народи. Про те, наскільки складна ситуація, говорить більше ніж 700 наукових робіт на тему цього середньовічного твору.

Професор Пешорда говорив про поезію, яка включена у збірник, похвалив її, але і висловив критику щодо вибору

"Чорний хрест на білому тлі"
- титульна сторінка книги

робіт, яких, на його думку, було недостатньо. Він зазначив, що хорвати насправді дуже мало знають про українсько – хорватські теми і зв'язки, а ця книга є справжньою нагодою дізнатися про це більше. Наталія Кладич у своїй промові зосередилася на двох відомих художниках з українським корінням: Казимира Малевича, чий "Чорний хрест на білому тлі" прикрасив титульну сторінку книги, і Девіда Бурлюку.

Було занадто мало часу, аби кожен з цих фахівців розповів більше про твори самого Д. Відмаровича, тому надії покладаються на публіку, яка би мала продовжити там, де вони зупинилися. Насамкінець перед публікою виступив сам автор, який у енергійному наступі показав дух і готовність боротися за українців і все українське. Як посол, він мав можливість з перших рук дізнатися, що відбувається з людьми. Зазначив, що має підготовлені матеріали принаймні для двох книг, а ця перша робота містить найцікавіше для ширшого кола читачів. Під час видання книги був у незручній ситуації через відсутність грошей за друк, але це не зупинило автора, який і далі намагатиметься боротися за право на якісну книгу.

Богдан Блотней

УЧИТЕЛЬКА КОТРА ВИБРАЛА МИКЛОШЕВЦИ

Учителька Ксенія Лікар зоз Миклошевцох, после полни 38 роки роботи, векшином у Миклошевскей основной школи, 2011. року пошла до заслуженой пензії.

Ксенія Лікар

Жадала сом тоту подію написац як свойофайтову животну сказку у стилу, млада учителька пришла зоз Бачкей до Сриму, у валале дзе робела упознала колегу, учителя з того места, залюбили ше, побрали и цали живот жили щешліво. Но, не далеко сом од правди, але живот вше ма свойо сказковити, але и гевти реални боки, спокуси котри пред нас кладзе...

Руснаци ше до Миклошевцох, векшином з Керестура, приселєли скорей 160 роки. Од теди ше дзепоедни врацали назад як невести, а лем ту и там ше нашол дахто хто зоз єдного такого велького руского стредку, як цо то Руски Керестур, присельовал до малого, та гоч тиж руского стредку, як цо то Миклошевци.

Цикавело ме як ше на тот крочай одлучела, теди млада учителька Ксенія Чизмарова котра родзена праве у Руским Керестуре?
– Були то часи кед ше, як и нешка, не могло легко найсц

роботу. Розпитовало ше на шицки боки и накеди дахто дацо дознал, гуторел другим. Так було и зо мну. Учитель Янко Олеяр дочул же на єдно спортске змаганє приходза Миклошевчане, а з німа и учитель Лікар (познейше мой супруг) котри гледа дакого хто би пришол преподавац руски язик до Миклошевцох.

Одлука не була легка, але не було ані вельо вибору бо, як сом уж надпомла, було чежко дойсц до роботи. Понеже моя колегиня Монарова уж робела у Петровцох, и я ше одлучела рушиц до Сриму.

Роки прилагодзованя на мали стредок, на „некерестурски“ язик и звичай вироотно були чежки...

– Не. Шицко було легко, була сом млада, неодлуга сом ше одала, мала сом вельку дзеку до роботи та гоч у тот час

настава була и у Миклошевцох и у Чаковцох, бо сом преподавала руски язик шицким осем класом, ніч ми не було чежко.

Ваш супруг бул барз активни на шицких подручийох дружтвеного живота, та окрем роботи у школи, мали сце, свойофайтову обовязку провадзиц го и у тих активносцох. Як сце посцигвали виполніц шицки тоти обовязки кед знаме же неодлуга пришли и дзеци, вельке обисце, школяре, робота у культурі... – Кед человек ма дзеку и потримовку своей фамелиї, шицко ше може посцигнуц. У тедишні час ше подроумйовало же учителя у шлебодни час робя у культурі, уключую ше до культурних дружтвох, точнейше, ношители су шицких культурно-просвитних активносцох у валале. И не лем же ше то од ніх обчековало, вони и сами були

дзечни ангажовац ше же би стредок у хторим робя и жию роснул и розвивал ше и у культурно-просвитней діялносци – гвари учителька Лікарова.

Школски 1966./67. рок бул барз давно, але учителька Сенка (як ю шицки Миклошевчане волаю) и нешка памета же теди знало буц и постоццєро дзеци од першей по осму класу, а нешка их ест скоро пейц раз меней. Седемдзешатих рокох прешла до класней настави котру преподавала по пензию. Же би остала у своїм фаху, вимагало школовац ше. Так учителька, попри пейцрочней Учительскей школи у Зомборе, седемдзешатих рокох закончела и Висшу педагогичну академию у Осиеку.

Предвойново роки у школстве и культурі, а могли бизме повесц и взагалі у Микло-

Учителька Сенка зоз свою остатню генерацию 2011. року

шевцох, приношели плоди длугорочней роботи та Миклошевци постали єден з найушоренших малих валалох. Доприноси котри валалчане плацели же би ше урбанизовало валал давали резултати, а несебична ангажованосц шицких учительох у култури и просвити, вивитрела вельки успих культурного дружтва. Учителка Лікарова, була насампредз ангажована у драмскей секції. Глумела, режирала, знала буц и шептачка кед требало... Не „вибирала“ цо будзе робиц, робела шицко цо требало. Кед ше основал мишани хор под руководзеньом Янка Колошняя, була єдна з перших котра ше уключела до хорскей секції, а кед ше по войни формовала шпивацка група, знова була єдна з перших котра ше уключела до роботи Дружтва.

– Робела сом шицко цо було на хасен Руснацом. Жадала сом, по каждую цену, же би ше зачувало язык, обичаї, же би Миклошевци и далей були валал у котрим ше будзе пестовац руску културу и обичаї, а переважно же би дзеци медзи собу бешедовали по руски.

У предвойнових роках, школьски дзеци пририхтовали велі такволани „академиї“ з нагоди рижних подійох. То була „робота“ учительох. Здогадуєм ше академийох з нагоди „Дня женох“ кед би нашо мацери доставали дарунки од своїх дзецох и кед зме им рецитовали пригодни писньочки, а мацери би ше найчастейше розплакали од щесца. Дружтвени живот у тедишні час бул, видзи ше ми, богатши. Вецей ше сходзело, як на академийох так и на забавах котри бавели не лем школяре але и одроснути, а ту, заш, учителка Лікарова була ангажована. Госцовало ше и по других местох. Жимски часи зви-

Перша з права учителка Ксенія Лікар у драмским фалаце „Улічка“ у виводзено драмского ансамблю КУД „Яким Говля“ 1978. року

чайно були резервовани за бали и театрални витвореня, забави, як их наволовали валалчане. Часто сала старого Дома култури була мала же би прияла шицких котри жадали патриц даяку забаву.

– Правда. Теди ше вецей сходзело. Було вецей людзох у валалє та и активносци були векши. Нешка маме два раз меней жительох у валалє, але маме и вельо технологийни досцигнуца як цо то интернет лебо рижни компютерски бависка з хторима дзеци одцудзени єдни од других.

Отечествена война принесли вельки утрати медзи Руснацами з оглядом на постоток жительствова. Аж нешка може спатриц шицки пошлїдкы тих збуваньох.

Под час войни, у Миклошевцох не було дошлебодзене преподавац руски язык та учительє Лікарово несподзівано остали без роботи. Кед дахто цали живот учитель, найдзе ше у невидгодней ситуациї бо з дашого треба жиц,

а цо робиц? Но, валалски учительє не як городски. Прилагодзую ше, а вельо того попри своего фаху знаю робиц. Не було им стране вжац мотику, робиц у загради... Швидко ше помирили зоз ситуацию и прилапели ше, ведно зоз своїм сином Жельком продуковац заградково рошлїни. Желько и нешка успишни у тей роботы як и дзивка Таня котра закончила Педагогийну академию у Зомборе, але ше, як и брат, опредзелела за продукованє заградкових рошлїнох.

З мирну реинтеграцию и стан учительох Лікарових ше пременел, та их министерство знова поволало на роботу. Учителка Лікарова була прещешлїва – знова у класи, знова у своїм фаху, знова робиц то цо найволела у живоце – од малих дзецох формовац одроснутих, успишних людзох.

– Праве нешка, кед ше здогаднем шицких гєнерацийох котри сом учела, шерцо ми полне радосци бо велі з моїх

школярох постали успишни млади людзе, припознати фаховци, а велі ше опредзелели предлужиц „по моїх дражкох“ и постац учительє.

Кед би ше требало резимировац, могла бим заключиц же живот учительки Ксенїї Лікаровой, гоч у малим стредку як цо то Миклошевци, бул барз богати и успишни.

Окрем же з ей класох вишли успишни людзе, дала вельке доприношенє у культурно-просвитним живоце Миклошевчаньох, а и у особним живоце посцигла же би ей власни дзеци постали успишни людзе, добри родичи и же би не забували свой руски язык и културу, а то и нешка преноши на своїх унукох. Заключене би могло буц же учительска робота нїгда не закончує, а учительки Сенки жадаме ище вельо „школярох“ котрих ма цо научиц зоз своей богатеј учительскеј и животней пракси.

Агнетка Балатинац

✳ ПОГЛЯДИ ДО НАШЕЙ НАЙДАВНЬОЇШЕЙ ПРЕШЛОСЦІ

ГАЛИЧ И ГАЛИЧИНА У МРІЙОХ И РЕАЛНОСЦІ (III)

Данилов наслідник Лев (1264-1301) и Юрий (1301-1308) предлужели борбу зоз Татарами. Вони од Полякох ошлебодзели Любин, а од Мадярох закарпатски жєми. Остатні княз бул Борислав-Юрий II. По його шмерци жєми Галичко-Волинського князвства завжали Литва и Польска.

Данило Галицький

Краль Данило Галицьки (1201-1264) Княз Лев Данилович (1264-1301)

„Українська держава за княжих часів була найбільшою в Європі. Вона простягалася від ріки Тиси за Карпатами й Сяну в Галичині аж за Волгу на сході, від Балтійського моря на півночі до Кавказу та Чорного моря на півдні. На чолі держави стояв князь. Він вирішував усі справи, а для поради служила йому рада бояр. Деколи збиралося й народне віче, щоб вирішити важливі питання. Землі було багато, великі користі мали люди з хліборобства, ловів та рибальства. Податки на державу рідко платили грішми, більше шкірою, медом, хлібом та худобою. Коли державі загрожував ворог, всі ставали до зброї. Князі дбали про розвиток ремесла, освіти, будували величні храми, які й сьогодні дивують увесь світ своєю величчю.» (М. історія України)

II. КОЗАЦКИ ЧАСИ

По шмерци князя Борислава Галичина и Холмщина вошли до составу Польскей. Казимир краль Польскей нападнул на Львов, завжал замок, побрал князовски скарби и однес до Польскей. Поляки запровадзели свой порядок, завжали жєм, за-

провадзели панщину, селянє мушєли обрабц пански поля. До векших местох и городох населєне польске и немецке панство. Знічтожовани и руйновани православни церкви.

Волинь, Полїся, Подолє и Киевщину завжала Литва. Литвански князовє прияли православну виру, бєшеду, почитовали народни обичаї. 1569. року у Люблину Литва подписала унию зоз Польску. По тей Люблинскей унії Поляки превжали верховну власц над рускими жємами - Україну.

УКРАЇНСКИ БРАТСТВА И ШКОЛИ

Зоз настатима обставинами не мирєл шє руски народ. Обєдїньовал шє и сновал церковни братства. Братства предствяли своїофайтово організації. Вони сновали школи, народни каси, подпомагали худобних, сновали больницы. Перше таке Братство створєне у Львовє. Воно запровадзєло школи, основало друкарню, друковало кнїжки за церкви и школи. Князь Константин Острожски основал у Острозю висшу школу. Познєйше у Києвє при братствє основана нова школа, котра прєросла до академії. Тоги приклади шлїдзєли и други места та и валали. Братчики розвивали любов до своєй церкви, до своєго краю и подпомагали прєжїц чєжки часи под цудзїма панамї. Под час польского панованя барз страдала руска (українска) церк-

ва. Поляки шє з понїжованьом одношєли гу рускому православному житєльству, нашєй вири, на шицки способи, як католики, намагали шє ю знічтожїц. У 1596. року у Брєстє отримани церковни собор и єдна часц руского священства шє зєдїнєла зоз Римом. Унїя, мєдзїтїм мала вєльє процивнїкох. Против нєй бул и Костатїтин Острожски, дзєпєдїни церковни братства, а тїж и двомє єпископовє. Од того часу почала оштра борба мєдїи унїятами (прихїльнїками унїї) и православнїма. Тота рєлігїйна борба чкодзєла, а и тєраз чкодзи обєдїньованю нашого народу.

КОЗАЦТВО

Попри вїковного гнобєня з боку польского панства, руски жєми були угрожєни и од Татарох. Татарє завжали Крим и стєпи за Днїпром и з того подруча часто нападєли руски жєми, знічтожовали валали, шицко однїмали и народ одводзєли до рабства. Од тєй напасци и прєпасци народ шє сам організовал. Младї и шмєли людзє зберали шє до дружинох, одходзєли за Днїпєр, до стєпох на Запорожє. Там жили од лову и рїболову и войовали зоз Татарами. Прє лєгчєйшу борбу правєли сєбє утвєрдзєна на рїчних островох и з нїх нападєли Татарох. Вєльєроз гонєли Татарох аж по Крим. Козаки мали своїо козацки обичаї. Шицки питаня рїшовали на Козацкєй радї. На Радї вїберали Гєтмана. У борбї з Татарами прєславєл шє Дмитро Вишнєвєцкї, котри на островє Хортици основал штрєдок, цєнтєр козацтва – Запорожску Сїч и запровадзєл войскову організацию козацтва. Пространсво жєми котрє залапєла Запорожска Сїч, була независна українска жєм зоз своєю владу. У тих чєжких часох, то було барз значнє. У борбох з Татарами и Турками, у походах на Крим, Малу Азию и Константїнополь козаки були вєльєка сила, було их 20 тисячї.

Козаки ше намагали ошлебодзиц українски народ и од Полякох. Гетьман Криштофор Косински и отамани Федор Лобода и Северин Наливайко дзвигли повстанє против Полякох. Польске войско звладоло повстанікох, Поляки мучели Наливайка и карали го зоз шмерцу у Варшави. Українски моци обединел гетьман Перто Конашевич Сагайдачний (1614-1622). Бул родом зоз Галичини, учел ше у Острожи, потим пришол на Запороже, дзе го вибрали за гетмана. На нови способ організувал козакох, запровадзел дисциплину и одвичательносц. З вельку силу войовал зоз Татарами и Турками, Запорожци нападали на Царгород, ишли до Малей Азії.

Козаки ше борели з Татарами и Турками не лем пре Україну але и Польску прето вимагали од ней даяки привилегії. Зоз тим ше не соглашела Польска и козаки знова організували вецей походи против Польскей од 1630-1638 (гетмане: Жмайло, Федорович, Сулима, Павлюка...) але ше козаком не удало розбиц Полякох.

У 1647. року українски народ пририхтовал вельке повстанє против польскей шляхтоvesкей владі. Воно вибухло 1648. року и представляло початок ошлебодительней воїни 1648-1654. На чолу му пришол гетман Богдан Хмельніцки.

„Обраний гетьманом, Б. Хмельницький із запорозькими козаками, селянами та міщанами завдарав поразки польським військам під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявою, зайняв Волинь, Поділля, Червону Русь, фактично визволив від поляків усю Україну і змусив їх укласти перемир'я. 1651 р. козацьке військо через зраду союзників — кримських татар зазнало поразки під Берестечком, проявивши в цій битві подиву гідний героїзм, проте через рік у битві під Батогом козаки розгнали 20-тисячну армію шляхти. 1653 р. поляків врятувало від нищівної поразки під Жванцем перемир'я татар з Річчю Посполитою.”

После тей побиди Б. Хмельніцки організує українську державу. Пре найважнєйши питання сходзела ше козацка рада. Главну власц мал у своїх рукох гетман. Престолне место гетмана було у Чигирині при Дніпру. Цала Україна була подзелена на полки. Полки ше дзелели на сотни зоз сотниками на чолє. У месточох и валалох управляли отамани. Войско служели козаки, але под час воїнох добиралисла руковали селяне и бивателе местох. Польопривреда унапреджена, селяне и граждане подзелели жем медзи собу. У городох унапреджена тарговина. Злепшане положенє звичайних людзох.

Зоз иснуючим станом ше не мирели Поляки, рихтали ше на нову войну. Же би одбранел Україну од неприятельох, Хмельніцки гледал союзнікох медзи суседами. У 1651. року Польска знова почала войну, Татарє подкупени од Полякох зрадзели козакох и Поляки победзели, та з новим миром Україна примушена дац Поляком часц своєї жемі. Медзитим, идуцого року у новей воїни Хмельніцки здобул вельку предносц над Поляками. Поляки ше знова рихтали на нову войну и Б. Хмельніцки же би охранил державносц и независносц своєї держави у Переяславі 1654. року подписана догварка (Переяславска умова) медзи Україну и Русію, московским царом. (8 січня 1654 р. Б. Хмельницький із стратегічних міркувань підписав у Переяславі угоду з Росією про входження України до її складу. Відомо, що невдовзі після затвердження у березні 1654 р. договірних статей з Росією, що надавали автономію Україні у складі Росії, цар

Олексій Михайлович почав обмежувати права й вольності козаків, а 1656 р. він уклав з поляками Віленське перемир'я. Того ж року гетьман тяжко захворів. Помер він у гетьманській резиденції в Чигирині. Поховано його 25 серпня 1657 р. в Іллінській церкві родового хутора Суботова.)

Упереславскей догварки окреме наглашенє же 1. гетмана и старшинох вибера рада, 2. українски уряди и суди независни од московских, 3. порцію (податки) збера українски уряд, 4. українске войско може мац найменей 60.000 воякох, 5. українска держава може сновац союзи и зоз другима державами и 6. же ше гарантую шлицки дакедишні права українскому народу.

Б. Хмельніцки жил з надію же з помоцу Московщини победзи Полякох. Почал нову войну з Поляками 1665. року. Медзитим, Русія мала други плани и не справовала ше спрам поради. Ціль ей бул запановац над українськими жемами. Аж ше, на концу, после шмерци Б. Хмельніцко-го 1667. року у Андрусови догварела зоз Поляками подзелиц руску жем, а на «своім пространстве» ликвидовац козацку автономію и на свой способ запановац з українску жему и народом. Цо, конечно, вельо познейше, и зробене, а русинско/українскому народу «однята» державносц, знітожена козацка войска, а народ под Москалями тримани за Малорусох и онеможлівйоване му национално ше розвивац применюючи шлицки способи асиміляції.

После Б. Хмельніцко-го на чолє козацкей держави були:

Гетман Иван Виговський (1657-1659);

Гетман Юрий Хмельніченко (1659-1663);

На правим Побрежю України – гетман Павло Тетеря (1663-1665);

На лівим Побрежю України – Иван Брюховецки.

На тот способ 1663. року пришло до дзелєня України на два часци. На Правобрежню без города Києва з його околіну под власцу Полякох и Лівобрежню Україну зоз местом Києвом по Переяславскей догварки под моско-

вскому власцу. Павло Тетеря, таковой ведно з польским кральом войовал против Лівобрежней України, але понеже не победзел, мушел ше одрекнут булави. Теди булу здобул - Гетман Петро Дорошенко (1665-1676)

О його владаню остали найкрасши памятки. Свидоми же Україна не будзе самостойна держава ані з Польску, ані з Московщину, вон вибрал за союзніка Турску. Турски султан пристал припознац України самостойносц держави, обецал же будзе почитовац українску виру и шлицки обичаї, а вимагал лем матеріялни обовязки (податки, харач). За кратки час гетман Дорошенко обединел цалу Україну и управлял так як и гетман Богдан Хмельніцки. У 1672. року ведно з турску войску войовал у Галичини и здобул Подоле од Полякох. Нажаль, неолдуга Турки ше не притримовали створеного союзу. Дорошенко ше розчаровал до иснуюцого союзу зоз Турками и своєдечне престал буц гетман. После П. Дорошенка не було значнейших гетманох на правим побережю (Правобрежжю) Дніпра.

Без огляду на Переяславске споруменє Московщина поступне змоцньовала свою власц на Лівобрежней Україні на чхолу українского народу. Гетман Иван Брюховецки (1663-1668) ше намагал жиц у злоги зоз Москалями. Медзитим, Московщина 1667. року подписала догварку з Польску и обецала же ей прида Правобрежню Україну зоз Києвом, цо козакох барз револтовало. У 1668. року гетман Брюховецки, же би ше ошлебодзел московского ярма, почал войну зоз Московщину. Козаки зоз шлицких местох вигнали московских воякох и войводох. Брюховецки неолдуга погинул. Наступни гетманє Д. Многогришні (1669-1672) и И. Самойлович (1672-1678) намагали ше по длугоких воїнох утвердиц державни порядок и змоцніц гетманску владу. Зоз моцньом України не могла ше помириц Москва, прето цар покарал обидвох гетманох з виганяньом на Сибир.

Мирон Жирос

- Предлужує ше -

ЯРОСЛАВ-СЛАВКО ОВСІК

Ярослав Овсік, якого в село всі звать Славко, народився 18 жовтня 1931 р. в с. Бошковиці (парафія Дев`ятина, Боснія). Його дід Кіндрат і бабця Анна (дівооче прізвише Губек) прибули до Боснії з Галичини (околиця Підгайців) на початку 1900-их років. У них були численні діти, між якими і Гілько (Ілля), батько Славка, а його мати Анна походила з родини Бахтяк.

До школи Славко почав ходити у віддалене село Кадіяни. На жаль тільки один рік, бо сільські потоки і річка Туряниця часто виходили з своїх корит, а мостів не було. З того часу він запам`ятав такий епізод: всі учні, натомість зошитів, мали таблички, на яких писали в школі та домашні «задачі». В дорозі до школи все вдома написане було змазано. Вчитель Светозар Мітрович на запитання де його «задача», одержав відповідь: «Всьо сі потерло!» Вчитель та учні реготалися... Славцьові було сім років. Мати його будила до схід сонця, прибирала, мила, приготувляла малий «чанак» (дерев`янна мисочка), з сиром, сметаною, куском хліба... Частину харчів хлопчина їв у дорозі до далекої школи, а решту коли повертався додому.

У Дев`ятині відкрито школу. До неї було легше йти, бо не було потоків, ані річок. До школи Славко ходив ще два роки. Пригадує, що вчителькою була Йозефіна Голуб. На тому його наука закінчилася. Почала війна, школу, яку спільно будували українці і поляки, пограбували і запалили наші сусіди...

С. Овсік:

«Слава Богу наша родина належала до багатших родин. Ми мали 18 гектарів землі й лісу, що на той час рідко було

Я. С. Овсік з дружиною Анною

в інших наших лядей. Ми працювали зранку до пізнього вечора, кожний день у році, крім церковних свят і неділі. Батько спромігся купити молотарку (машину для обмолочування сільськогосподарських культур), насамперед на коні (кінну), а згодом на дрова (парову). А тоді знайшов можливість придбати на бензин.

Нам заздрили ті, що не любили «ґалиціянів», хоч деякі з них відносилися до нас «прихильно», що опісля, коли на це прийшла пора, показали чим дихають.»

Друга світова війна перервала навчання в місцевій школі, бо її першою-ліпшою нагодою обікляли, забрали вікна і двері і спалили сусіди та «звільнили» українських і польських дітей ходити до школи.

С. Овсік:

«Нещирість до наших людей сусіди відкрито проявили вже на початку війни. Почалися страждання нашої родини. Брата Степана хорвати мобілізували на війну і він незабаром загинув. Одного разу батько був у млині. Було це тоді коли ще сербські повстанці були разом, тобто не пішли одні до четників, а другі до партизанів. Кілька їх провокували батька сказати свою думку про одних і

других. Між ними були добрі його «друзі» - М. Радман і Є. Глігорич. Батько не знав, що сказати, але це йому не допомогло. Одної ночі його забрали з дому на «суд». Один з «суддів» - Петкович, відверто йому сказав, що його вб`ють. Вони його «звільнили», але наказ був, про що знав один з них – Васо Пеїч, який про це попередив батька та сказав йому повертатися іншою дорогою додому.»

На тому не був кінець страждань взірцевого господаря Гілька Овсіка. Його було потрібно цілковито знищити...

С. Овсік:

«Одного разу до нас зайшов наш знайомий - Перо Савич. Він мав зі собою малу валізку, в якій, як сказав батькові, знаходяться його цінні предмети. Він просив батька зберегти їх у нас (!) бо, на його думку, є небезпека, що їх хтось у нього забере. Батько на це нерадо дав згоду... Коли П. Савич переконався в дружбу батька, він йому секретно запропонував чим скоріш продати всі господарські знаряддя, в першу міру молотарку, а далі іншу «машинерію». Мотивував це фактом, що заберуть їх в нього насильно. Можна тільки

припускати чому згаданий «доброзичливець» радив на таке батька. На покупців не було потрібно довго чекати. Батько був змушений позбутися цих речей, а щоб усе виглядало «нормально», навіть за пристойну ціну. Але не довго радів грішми...

Вже першої ночі до нашої хати навально наступили озброєні бандити, очолені зловісним Владом Лакановичем. Насамперед забрали гроші, які, мабуть, перед тим дали змовникам-покупцям, а тоді одяг, перини, подушки, верети, кухонний посуд. Не пощадили ані валізки П. Савича. Мені було тільки десять років, я був заляканий, один з бандитів погрожував мені великим ножом. Батька страшенно побили... Кімнати залишилися порожні, батько лежав на долівці, мати не могла вимовити слова. Батько довго хворував, про лікаря не було ані мови...»

Небажаний елемент – українці, мали «добровільно» залишити свої доми, йти куди хочуть, на їх «кєрваницю» (кров`ю і потом здобуте добро), чекали хижакі, які до недавня поруч жили з ними. Чимало родин виїхали тимчасово з села.

С. Овсік:

« Нам пощастило залишитися на своїм обійстю. Пережили війну та почали гоїти рани, душевні й тілесні. Але нам не вдалося почати жити гідним життям. Комуністи почали наслідувати політику Леніна й Сталіна та йти їхніми слідами. Правда, в нас не було такого терору як у Совєцькому Союзі, ми так не голодували, нас не депортували до різних «сибірів». Сільське населення мусило державі здавати кількість збіжжя і худоби. Нас «добровіль-

но» записали до «задруги» (колгоспу), забрали 17 гектарів землі, засадили її абрикосами. Відвели коней і корови...Одну з них залишили.»

З 1947 року наш співрозмовник працював три роки в «задружній» кузні. Цей період своєї молодості він пригадує з гумором та з розчаруванням у комуністичну колективну справедливість.»

С. Овсік:

«Щодня я піднімався зранку, брав зі собою посудину з їжею та йшов кілька кілометрів до «нашої» кузні. На той час ковалі мали багато праці: виробляли підкови для коней, підковували їх, поправляли плуги, вози, борони. Була це почесна праця! За рік праці я, крім похвал і визнань, одержав і зарплату – 240 кілограмів кукурудзи (зерна) та вісім кілограмів муки з пшеничного зерна. Держава нас користала, нашу працю забирала для себе. Але і я знав, що мені робити! Уже згадав – щоранку з дому я ніс баняк їжі. Навмисно брав більшого. З мене сміялися серби, мовляв: дивіться, скільки «галиціянові» потрібно його пирогів, борщу або фасолі, щоб міг працюю-

вати. Ніхто з них не міг собі й задумати, що в моїм баняку тільки трохи є харчів... Додому я ніс його наповненого підковами, вухналями (спеціальними цвяхами, якими прибивають підкову до кінського копита), та різними залізними дрібничками, яких населення в селі не могло придбати. Ними я постачав господарів, діставав від них те, що не мав.

Але на цьому не був кінець моєї та інших «відданої» та «сумлінної» праці для «задруги» та держави. Для кузень було потрібно багато дерев'яного вугілля. Ми, ковалі, мали обов'язок його випалювати. Коли вугілля було готове, ми скидали шар землі, під яким воно випалювалося, приходила комісія, важила його, здавала ковалям...Був суворий контроль, щоб ковалі його не розкрадали. Але мої друзі і я мали і на це вихід. Ми навмисно перед тим, як у яму клали дерево для випалення вугілля, мали завдання навкруг неї, як накриємо вогонь землею, викопати рівчак, щоб у випадку дощу, вода відтікала і не заходила до вогню. Ми викопували глибші ніж потрібно рови...А коли розкривали «печі», щоб вибрати вугілля, кількість його кидали

його у рів, загортали землею. Ніхто й не подумав, де ми його заховали. А тоді не було трудно віднести його додому.»

Югославські колгоспи - «задруге» були короткого віку. Може тому, що товариш Тіто показав дулю Сталіну, а «задруге» почали пропадати.

С. Овсік:

«Кожен знав, що колективне господарство довго не проіснуватиме. Кому з робітників цікавили корови і коні, які хворіли (ветеринарів на той час було обмаль), ніхто їх не доглядав...Ми всі старалися дещо «поцупити» та забрати додому. Один «смішний» приклад. В «задрузі» ми самі «пекли» (гнали) горівку, в першій мірі з сливок. Всі її трохи «потягали», але одна бочка, в якій було 500 літр найкращої горівки, була приготвлена для якогось державного свята, коли до нас прибуде начальство з самого повіту. Розуміється, що й нам, «задругарам» буде дано випити, але не все, бо різне «панство» те, що залишиться, забере з собою.

Ми, ковалі, знали де знаходиться ця «медичина». Чіп, яким був закупорюваний отвір у бочці, був відрізаний...

Тонким свердлом ми зробили в бочці дірку...А далі – не потрібно згадувати. Коли почалося свято виявилось, що б бочці горівки тільки половина! Вся винна «впала» на бочку, яка впила її в себе. «Згодом Славко відбудув військовою повинність, одружився з Ганею Готюр та почав працювати коло землі. Одночасно відкрив кузню. Дідо Кіндрат помер 1950, а батько Гілько 1977 року. Працював дуже важко, щоб трохи добритися. «Добррозичливці» пропонували йому вступити до комуністичної партії. Він бачив, що пани-комуністи добре живуть та, як каже – полакомився на це. Але в короткому часі розчарувався, бо комуністи почали вимагати від нього бути прикладом іншим та виконувати їхню собаку службу...»

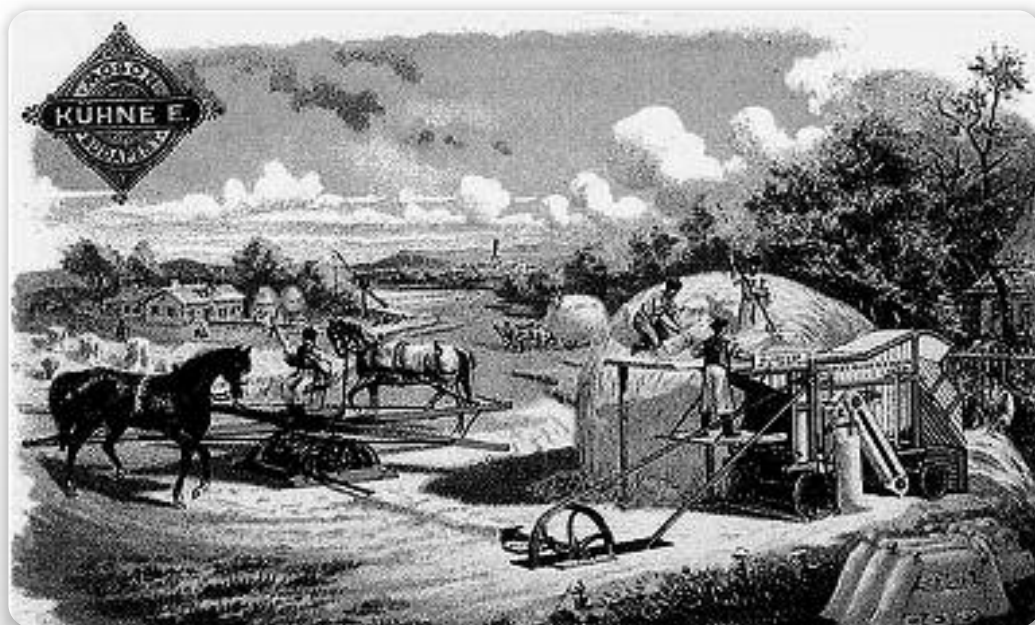
На жаль подружжя Славка і Гані не мало дітей. А коли помер його брат Володимир вони взяли під опіку його сина. Двоє дітей з його подружжя стали для них усім багатством. Хлопчик і дівчинка звертаються до них «діду» і «бабцю».

Ціле життя вони важко працювали. Довгі роки Славко доглядав перший український цвинтар у парафії Дев'ятина. Зараз він, коли вже не має сили це робити, пропадає... Ганя важко захворіла на ноги. Обоє не мають медичного страхування.

Коли автор цих рядків готувався відвідати родину Овсік, йому сказали, що там побачить

собаку, який розуміє все те, що йому кажуть його господарі. Була це правда! Він мене гарно привітав, покрутив хвостиком...Яке його головне завдання, крім цілодобової «служби» на обійсті? Таке: коли Славко у полі, а Ганя йому скаже закликати чоловіка в якійсь справі до хати, він починає гавкати. І точно знає скільки раз!

Павло Головчук

Молотарка (кінна), яку свого часу придбала родина Овсік

ГРИГОРІЙ КРУК (ДО 100-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Григорій Крук, український скульптор та графік, який працював в Німеччині, народився 30 жовтня 1911р. в с. Братишів, Івано-Франківська область, у малоземельній родині Якова та Катерини Круків. Його дід і батько були гончарями. Помер 5 грудня р. в Мюнхені. Основна тема творчості: історична доля України — понад 300 скульптур різного формату; серед скульптурних робіт «Портрет Патріарха Йосипа Сліпого».

В майстерні батька Григорій почав ліпити з глини різні фігурки. Після закінчення Станіславської деревообробної школи навчався в Мистецько-промисловій школі в Львові, працював у майстернях різьбяр А.Ковера та скульптора С.Литвиненка. 1932р. вступив на скульптурне відділення Краківської академії мистецтв, вчився там до 1934 р. у К.Ляшка. 1936-40рр. як стипендіат Українського наукового інституту в Берліні вчився в Берлінській академії мистецтв. У роки Другої світової війни мешкав у Німеччині. 1942 відвідав Батьківщину. Восени цього ж року взяв участь у Великій мистецькій виставці. Набув досвіду європейських

мистецьких шкіл. Жив у Мюнхені. 1946 р. його майстерню відвідували українці, які жили в таборах для біженців («переміщених осіб»), зокрема М.Дмитренко й С.Гординський.

Свій перший виїзд із повоєнної Німеччини Крук здійснив до Італії. Завдяки стипендії, що її надав «Єпископ скитальців», Іван Бучко, Апостольський Візитатор для українців-католиків у Західній Європі, він протягом шести місяців вивчав там стародавні пам'ятки мистецтва й архітектури. Твори Крука висунули митця на одне з перших місць у Західній Європі. Він утверджував себе як оригінальний скульптор з унікальним власним стилем і статичними формами

різьби.

Після Паризької виставки 1954 р. до Крука прийшло визнання. Організованою виставкою в Бонні, Римі, Нью-Йорку, Берліні, а 1964. р. у Ватикані. Папа Римський Іван Павло II нагородив Крука дипломом і медаллю за виконані ним у Римі скульптурні портрети Кардинала Й.Сліпого та Папи Римського Павла VI. Згодом виставки Г. Крука рушили по всьому світі, включно з Дубровником 1970 року.

Скульптор жив самотнім, любив подорожувати, від середини 1980-х рр. тяжко хворів, перебрався до пансіонату для самотніх людей, де мав кімнату й окреме місце для роботи над скульптурою.

Пригнувшись жінка...
або "Танцюристка"

Спадкоємцем архіву Г.Крука та основної частини його робіт є Український вільний університет (Мюнхен). Частина творів зберігається в Національній музеї (Париж), Британському музеї (Лондон), музеях інших країн, у приватних колекціях, 16 творів — у власності Спілки українців Британії.

Пригнувшись жінка...» або «Танцюристка».

Підписаний автор цієї довідки про геніального українського скульптора пишається його роботою - скульптурою «Пригнувшись жінка...». До речі яка має й іншу назву - «Танцюристка». Скульптура — подарок д-ра Г. Наконечної, мовознавця, професора Українського Вільного Університету в Мюнхені, Преосв. Владиці д-р.Платонові Корниляку, Апостольському Екзархові для українців католиків у Німеччині та Скандінавії, який перед відходом у вічність, подарував її нижче підписаному.

З метою гідного вшанування пам'яті Григорія Крука на Прикарпатті затвердили план заходів, за яким до 28 жовтня проведуть благоустрій садиби, де народився і проживав Григорій Крук, встановлять пам'ятник Григорію Круку в центрі с. Братишів та створять музей його імені, проведуть ремонтні роботи доріг с. Братишів та перейменують вулицю у селі на честь відомого земляка, проведуть у с. Братишів урочисту Академію та інші культурно-мистецькі заходи з нагоди 100-річчя від дня народження скульптора.

Приготував П. Головчук

ПЕРЕКІНЧИК

Дорогі, дорощі та най-дорощі країни!

З минуло листа було видко, що може вже не будете читати мою писанину. То зрозуміли і мої дописувачі та перестали до мене голоситися. А вийшло так, що була ще якась надія і далі мене читати. Се «закаламутила» наша пані редактора «Нової думки», котра, як і єнші редактори, має право дещо змінити у матеріалах своїх клієнтів, та я був змушений знов вам писати. Бо як можна не послухати нашу Вірочку? Тому ви, що мене читаєте, подякуйте за се її, а ті, що мене не читають або не дуже люблять, най сі троха нагнівають! А то сего разу почнемо з того факту, що буває таке, коли ми себе, себто наш народ, більше обхляпаємо, ніж наші вороженьки, за що дадуть валикі гроші та до того маємо і славу. Тут будете мати нагоду про се знати само з єдного прикладу.

З валикої і чесної єдної нашої родини недалеко міста Принявор єдин її нащадок закінчив валикі школи та опинився у величезному місті. Тут сі оженив неукраїнком, мав діти. Його синок ріс межи

різними людьми, став також відомов парсунев, був жорналістом, списателем. На початку босанскої різанини (недавньої війни) він сі опинив у Гамериці та не хотів сі вертати до рідного краю. Навчив сі ангелского єзика, робив різні роботи, єдним словом – намучивсі. А тоги почав писати книшки і вогорити про себе, що він є єкимсь гаме-риканско-босанским писателем. Те, що він написав, гаме-риканцям сі дуже сподобало і дали єму валику купу грошів та проголосили гєнієм.

А про шо сей «гєній» пише у своїх книгах, майте терпеливість дізнатися. Насамперед, про самого себе. Його тато українець, до того запеклий українець. Він тим сі гордит. У його родину всі такі, крім него. Він не такий. Коли був малим його тато на літо висилав до Принявора до діда і баби. Тут він мав навчити українську мову. Його гнали до нашої церкви. Там було дуже «паскудно», старі баби і діди «ревіли», церква була задимлена, брудна. Не мав куди піти «попісяти». Скривавсі під лавков та читав діточі журнали. А що нашу церкву-писанку знищили вирод-

ки пануючого народу, що українці зі світу зробили нову – про се він не згадує! Пішли далі... Був він і в Україні, шукав за предками єдного жида, перепрошую – єврея. Там бачив тільки немораль, горівку, некультуру. Нігде згадки про церкви у Києві, музеї, нашу літературу... Ніде не згайшов шось порядного.

Натомісь попід небеса в своїх книшках хвалит босняків-музульман, спільно з ними висміює християнську віру, до того як останий босанский фірман «скидає» Бога з небес.

Але і сего не доста, бо «писитель», якому навмисне не хочу згадувати назвисько, жеби не робити його славним, мимо того, «шо його тато українець, а він – ні», всюди, де може, висміює наш нарід. А тим, шо на таке чекают, це до вподоби! І вони щедро дают йому гроші і нагороди. Є люди в Гамериці, а хто знає де ще, які кажут, шо з нас траба сміятися.

До того згадаю ше єдин факт. Кажут, шо на єдному зібраню «вчених» людей у Баня Лівці розглядувалосі,

шоби до якихось шкільних програмів помістити і єкогось українського писателя. Мимо того, шо деякі українці пропонували свого, шо пише виключно нашов мовов, більшість вимагала, шоби ним був «гаме-риканец» - писатель, про якого згадує, мимо того, шо не пише по-українски! Він в затуркані Босні потребує нагороду! Така наша доля... Напевно, якби був критикував тих, шо знищили нашу церкву в Приняворі, він би попав на чорну листу неблагодійних.

А про єго величезні «успіхи» в жінок, лису голову та «премудрісь» - шкода часу згадувати. Коли се не вірити, постарайтисі перечитати його «мудрі» книшки, але не купуйте їх. Їх переклали і в нас... Я се зробив, був дурним, але хто б вам розповів про ще єдного нашого рідного перекінчика.

Користаю і сю нагоду, шоби вас гречно поздоровити та просити най мені сі вибачит, але я се мусів комусь сказати. Повірте мені – я тільки

ваш Дідо Панас Бездольний

ХАСНОВИТИ СОВИТИ ЗА ЖИВОТ У КРИЗИ И РЕЦЕСИЇ

Од часу кед започала тота остатня швето-ва криза и рецесия, у нашей жеми на вецей заводи подрагшели струя, вода, зогриване, месо и млеко, карта за гайзибан, автобус и трамвай, бензин за авто, з єдним словом скоро шицко, але кед человек схопни вец може премогнуц шицко, та и тоту кризу!

Поведзме, моя инвалидска пензия мала, од ней, ніяким концом, не могол бим прежиц цали мешац, та сом примушени вшеліяк ше находзиц. Поведзме, мам шейсц-седем карточки (Amex, Diners, Visa...) у Загребскей, Привредней, Сплитскей, Ерсте, Хипо и Поштанскей банки и на каждой допушени минус од коло 1.000 єври, у кунох. Шицко функцинує на шлідуюци способ: Перше дзвигнем пенєж на банкомату у єдней банки, потим тот пенєж носим до другой банки и так доокола. Припознавам же ми шицко тото уж дакус допило и прето ше неодлуга ришим тих минусох и карточкох, лєм док достанєм даяки векши пенєж на лутрії. Недавно сом купел ище єден телевизор (вельки, з екраном од аж 112 цм!), мушел сом гоч криза, прето же супруга и дзивка цалком забрали телевизор у дньовней хижі на котрим непрерывно провадза тоти койдзєяки мексицки, турски и цо ци я знам яки не шицко сериї, а вец син и я ніяким концом не можеме дойсц на шор опатриц даяке значне фодбалске и шицки други значни спортски зма-

ганя. Телевизор сом купел на 60 рати. Вжал сом и нови лаптоп на 36 рати, насправди ми треба, як и нови фрижидер и райбачку, тиж на 36 рати. Шицко вєдно вельо ме коштало, але не требало такой заплациц та сом вжал. Уж даяк одплацим.

Кед ше пред даякими двома роками одавала моя дзивка вец сом финансвал свадзбу за коло 300 особи, лєм за блізшу родзину и пайташох, а за тот трошок сом дзвигнул ненаменкови кредит. Дзивка ше недово розишла, бо на час спознала же єй человек идиот, та ше вона и єй мала дзвичка врацели гу нам. Планує ше запошліц як предавачка до даякей тарговици, а кед же ше єй не поспиши вец прилапи и даяку другу роботу, бо треба одплацовац нови и вельки авто хтори вона и єй бувши муж вжали кед ше побрали. Єдну часц плацели такой, од пенєжу хтори достали на свадзби, але ище штири роки треба одплацовац по 300 євра мешачно, як и осигуранє и порядни сервис.

Син студира уж полни дзешец роки, прето же професоре не любя дзеци успишних оцох, думам же є хвильково на польопривредним або лєсарским факултету, не бизовни сом. Приватно учи грац гитару, а покус и шпива, планує оформиц якуш поп або рок групу, зняц ЦД и пойсц на вельку турнею. Гвари же ше ту верци вельки пенєж. Супруга занята як службєнік, але плаца мала, та всоботу и вєдзелю пече колачи за

предай, а у шлєбодним чаше предава и судзину, а я фотографуєм по свадзбох и предавам животне осигуранє. И сами ше можеце прешвечиц, на прикладу моєй фамелиї, же пенєж лежи на драже, лєм ше треба зогнуц и позберац го!

Забул сом повесц же сом тих дньох вжал нови "iPhone" за єдну куну, а за телефонски трошки, за шицких нас у фамелиї, плацим дакус вецей як 100 євра мешачно, у кунох. Знам же криза и же то можебуц вельо, але ми як зложна фамелия мушиме непрерывно буц вєдно, точнейше поведзене, мушиме непрерывно буц у вязи.

Хторишик дзєнь сом на бандери у нашей улічки видзел якуш оглашку за ненаменкови кредити, а хтори понукала якаш кредитна задруга. Лєм треба подписац якиш папери и вони ци, пише, одобря кредит по найвецей 100.000 євра, у кунох.

Углавним, бул сом у їх уряду и подписал громаду папери, а после тидзєнь дні достал сом и пенєж, але вам не можем виволац кельо, бо би ме дахто могол окраднуц. Не ишло шицко так швидко як цо сом думал, насампредз прето же сом мушел принєсц и потвердзєня же сом власнік хижі у городу и жеми на валале, тиж так и жена потвердзєня од маєтку єй родичох. Кед сом конечно реалізовал тот остатні кредит, хтори будзем одплацовац 25 роки, такой сом цалу фамелию виведал на вечеру до готелу, потим сом жени и

дзивки купел златни ланцуцок, а синові златну годзинку, а себе нови шмати, ципели, кошулю и койдзєяки дробніци. У хвилькох док не одлучим чи купим нови авто, або апартман на морю, за себе и мою терашню любовніцу, уплацел сом два тижні летованя у Тунису. Туристична агенция тото летованє мала на акциї, насправди було тунє, скоро задармо. Жени сом гварел же ме барз болі у крижах и же такой мушим поїц на два тижні до бані, на ліченє, але вас модлім же бисце о шицким тим не бешедовали доокола. Углавним, тераз видзице и сами же ше и у кризи може цалком добре жиц, лєм кед человек мудри и схопни.

Тераз мушим закончиц тот текст бо ме моя любовніца праве вола на вечеру до якогошик тунижанского ресторана, на якиш "специалитет хижі". Можем думач! Мам я за вас ище койдзєяки хасновити совити як прежиц тоту кризу и рецесию, але причекайце док ше врацим дому. Поправдзє повесц, кед дакус лепше роздумам, можебуц ше вецей ані не врацим!

Яким Пушкеш

Обвисценє любительом гумору: Яким Пушкеш, автор гумористичного сериялу "Петровски баламути", пре особни причини претаргул писанє истого. Обявени вкупно 36 од планованих 50 предлужєньох.

Редакция часописа "Нова думка"

КАЖДЕ ЗЛО ЗА ДАЯКИ ХАСЕН

Од приселеня Руснацох на тоті простори прешли велі роки и неодлуга ше наполня два сторочя през хтори ше вельо того случело. Вельки пременки принесло напредоване технології пре хтору шицки жителе на тих просторох пременели способ живота, а з німа, розуми ше, и Руснаци.

Напредоване техніки приношело олегчане парастом, а Руснак найчастейше бул параст, не було вше легко прилапиц. До найвекших пременкох пришло по Другей шветовой войны и то под час шейдзешатих и седемдзешатих рокох прешлого сторочя. У валале ше зявели трактори и комбайни, престало ше шац конопу, кросна однешени до музею. Тоті наисце вельки пременки младши прилапйовали легчейше, а старши чежше.

Наша сушеда Леона теди уж була старша жена и не було ей ані кус легко прилапиц шицки тоті модерни чуда. Жила сама и мала кус жеми котру давала робиц, як ше теди гварело. Так єдного року сушед, котри ей обраблял жем, на ей полю мал пошати слунечнік. Була то перша

ешень кед ше слунечнік тлачел з комбайну. По теди бул звичай резац слунечніково глави, руцац их до коча, а вец их дома витлучиц и сипац до мехох, та мехи одвезц на Капиталну дзе ше слунечнік одкупйовал. Но, тота ешень принесла олегчане зоз комбайну хтора слунечнік витлачела за два, або найвечей три годзини – шицко було готове цо за тедишні поняца випатрало аж неможлїве. Наша сушеда ше не мишала до роботи, та ані не знала же слунечнік витлачени. Дзень – два познейше пришла ше питац цо зоз слунечніком. Сушед хтори обраблял ей жем бул вельо младши и зоз нескритим задовољством одвитовал же слунечнік витлачени и одвежени, та же остало лем чекац карточку, а вец дзвигнуц пенєжи у поштанским уряду. Сушеда Леона вицирела очи и почала се вадзиц и кричац на сушеда. Вона и иншак була темпераментна жена, яких их було полне сушедство, та ше случовало же ше повадзи зоз сушедами и пре койдзєяки дробніци. Поготов була барз строга з нами дзєцми, бо не любела же бизме ше бавели пред ей хижу, не сцєла же бизме кричали на дра-

же и рушали ей мир. Мерковали зме же би не кричала на нас, бо ше знала пойсц вадзиц гу нашим родичом, же нас не знаю шорово ховац, те зме, пре сушеду, дома знали зобрац свойо. Аж и кед ей приходзели власни унучата мушели ше пойсц бавиц з нами далєй од ей хижи, же би их не чула и не видзєла, бо вони жию у варошу и не так су воспитани як ми, а знали ше и вони биц з дзєцми и ні зоз чим ше не розликовали од нас, валалских дзєцох. Сушед слухал розєдзєне кричанє сушєди Леони котра ані не роздумовала цо у своїм гнїву шицко пове: „Вон ше, пале нашол правиц мудри, а достал жем же би ю шорово обробел, а не же би пушел, як найвекши подляк, же би ю даяка чежка комбайна згазловала. Ша, озда ше зна як ше слунечнік обєра, як ше одрезани глави тлучу, а не дацо таке видумац як комбайн хтори половку розсипє по полю, а цо зоз палїцами? Треба их одрезц и повязац до снопох та их привезц дому и през жиму топиц до руского пеца.” И дармо сушед толковал сушєди Леони же ше то тєраз так вецєй не роби и же ше зоз комбайну тлачи слунечнік. За ню мушело буц

так як вона гутори и од тєраз бере од нього жем, та ю да обрабляц дакому другому. Викричала ше, дуркла з капурку и нагнївана пошла дому. Сушед остал у чуду, алє кед уж так гварела, вешєні ані не поорал ей жем. Польо остало таке през цалу жиму, бо сушеда не могла найсц нїкого же би ей пристал робиц жем.

Нараз, уж «во время оно», даскєльо дні пред шветом Дзуря, пришла сушеда Леона гу сушєдови схилєней глави модлїц го же би и надалєй обраблял ей жем и модлї го за пребачєне же була кус оштрейша. Сушед знаючи андю Леону гуторєл же пороби, гат, цо другє можє, бо чкода же би жем остала пуста, гоч уж кус позно, алє кед Бог да добри рок ищє можє добре и зродзиц. По совиту нашого сушеда Дюри, кукурицу шал на самє швето Дзуря бо то ищє не позно, а Бог пребачи кед ше роби на добре. Так и було, по його словох, ані на єдним полю тєй ешєні не було кукурици зоз такима здравима и велькими чутками.

Насправди ше збуло по народней присловки же кєждє зло за даяки хасєн.

Томислав Рац

ШАХ**ЛІКАРОВА ТРЕЦА НА ТУРНИРУ
ЮНІОРКОХ У БУШЕВЦУ**

Єденати медзинародни турнир юниорокох у шаху "Бушевец 2012" отримани 19. и 20. мая у Бушевцу, месту при Велькей Горици. Участвовала 21 бавячка зоз Горватскей и иножемства. Бавело ше шейсц кола по швицарскей системи, а час за роздумованє бул огранічени на 30 минути + 30 секунди бонусу за кажди одбавени поцаг. Тамара Лікар, член Шах клубу "Вуковар '91", гоч по рокох ище вше кадетка, на концу завжала барз добре треце место. Конєчни пласман бул шлїдуюци: Бетина Гомбош (Мадярска) 5, Таяна Турк, Тамара Лікар и Михаела Блажека по 4.5, Наташа Бучар (Словенія), Ивона Пургар и Ана Ивекович по 4 боди итд.

**... И ДРУГА НА КАДЕТСКИМ
ПЕРШЕНСТВЕ ГОРВАТСКЕЙ У
ОСИЄКУ**

Поєдинєчне кадетске першенство Горватскей у шаху за 2012. рок отримане од 18. по 24. юний у Осиеку. У конкуренції дзивчатох по 15 роки наступели 13 бавячки. Конєчни пласман: Неоми Гргич (Велимировец) 8.5, Тамара Лікар (Вуковар) 7.5, Сара Дринкович (Єлса) и Ива Мила Бриглевич (Сисак) по 5.5, Лана Дашич (Дражице) и Антонела Богданич (Крк) по 5 боди итд.

У конкуренції хлапцох по 9 роки наступел и Лука Лікар з Вуковару. Освоел 3 боди и пласовал ше у долней часци та-

бели. З оглядом же му то перши значнейши турнир у живоце, вец ше ані не обчековал даяки високи пласман.

СТОЛНИ ТЕНИС**ПЕРША ЕКИПА ПЕТРОВЦОХ У
ВЕРХУ, А ДРУГА ПРИ СПОДКУ**

Закончене екипне першенство у рамикох Другей горватскей лиги – восток за 2011./12. рок! У конкуренції осем екипох столнотенисере Петровцох 1 подзелели барз добре треце и штварте место. Конєчни пласман: Локомотива Винковци 27 боди (13 побиди, 1 поражение), Д. Михоляц 24 (10:4), Драг. св. Рок Осиек 23 (9:5), Петровци 23 (9:5), Вуковар '91 (друга екипа) 19 (5:9), Белище 18 (5:9), Илок 17 (3:11) и Амагер Винковци 16 (2:12).

У першей часци першенства перша екипа Петровцох зазначела штири побиди (Амагер 6:1, Вуковар 4:3, Белище 4:3 и Илок 5:2) и дожила три поражения (Драг. св. Рок 1:6, Д. Михоляц 2:5 и Локомотива 1:6), а у другой часци першенства зазначела пейц побиди (Амагер 5:2, Вуковар 6:1 Белище 7:0, Драг. св. Рок 4:3 и Д. Михоляц 4:3) и лем два поражения (Илок 1:6 и Локомотива 3:4). За екипу Петровцох у поєдинєчней кон-

куренції бавели: Младен Миланович (15 побиди, 9 поражения), Горан Стеванович (6:3), Младен Косанович (10:9), Андрей Мудри (10:14) и Денис Колбас (0:2). У парох бавели Миланович/Косанович, Косанович/Стеванович и Миланович/Мудри и освоели коло 50 % можливих бодох.

Друга екипа Петровцох змагала ше у Першей жупанийскей лиги Вуковарско-сримскей и у конкуренції дзевец екипох завжала скромне 6-8 место. Конєчни пласман: Гало 92 Винковци 32 боди (16 побиди, без поражения!), Шумаре Винковци 30 (14:2), Амагер Винковци (друга екипа) 25 (9:7), Школи Илок 23 (7:9), Горватска екипа Вуковар 22 (6: 10), Опатовци 21 (5:11), Стари Янковци 21 (5:11), Петровци (друга екипа) 21 (5:11) и Вуковар '91 (треца екипа) 21 (5:11). За другу екипу Петровцох у поєдинєчней конкуренції бавели: Дамир Бойко (13 побиди, 3 поражение), Миле Миланович (10:18), Мирта Бойко (7:21) и Митро Бойко (1:11).

ФОДБАЛ**ОСВОЄНЕ ТРЕЦЕ МЕСТО У ТРЕЦЕЙ
ЖУПАНИЙСКЕЙ ЛИГИ**

Закончене першенство у рамикох Трецей жупанийске лиги – Фодбалски союз Вуковар за 2011./12. рок! Змагали ше осем екипи котри одбавели три круги по седем кола, односно кажда екипа одбавела по 21 змаганє. Фодбалере Петровцох освоели треце место, з напомнимом же векшу часц першенства були на другим месце. Зазначели 11 побиди, два змаганя одбавели неришено и дожили осем поражения. Конєчни пласман випатра так: Мохово 47 боди (65:29), Опатовци 36 (52:49), Петровци 35 (42:30), (34: 51) и Гайдук Вера 15 (29:64).

Яким Пушкеш

❁ СВИДНІК У ЗНАКУ КУЛТУРИ РУСИНОХ–УКРАЇНЦОХ СЛОВАЦКЕЙ

ОТРИМАНА 58. МАНИФЕСТАЦІЯ СЛОВАЦКИХ РУСИНОХ–УКРАЇНЦОХ У СВИДНІКУ

Члени КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох

Ветеране КУД „Осиф Костелник” Вуковар

Тогорочне 58. Швето култури Русинох–Українцох Словацкей отримане у Свидніку од 15. по 17. юний. Словацкей публики ше, попри числених и барз значних домашніх культурноуметніцких дружтвох, представели и госци з України, Білорусії, Сербії и Горватскей. Три нашо культурноуметніцки дружтва, члени Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскей, през танец и другу творчосц презентовали культуру наших Руснацох и Українцох. Культурне дружтво Приморско–горанскей жупанії „Рушняк” представело ше зоз виставу подобових роботох свойго члена и председателя Владимира Провчия, чийо ше 50 малюнки нашли на мурах Национального музею у Свидніку, а члени КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох и КУД „Осиф Костелник” зоз Вуковару зявели ше всоботу и внедзелю, 16. и 17. юния, на сцени зоз репрезентативними танцами. Госци зоз Горватскей мали нагоду розпатрац и други культурни змисти Свидніку як цо то руски–українски етно валал и друге.

Вера Павлович

Женска фолклорна група КУД „Осиф Костелник”

Нащива етно валала

Часц подобовой виставки Владимира Провчия зоз риєцкого КУД „Рушняк” у свидніцким Народним музею

